

K A R A R

2972 sayılı Mahalli idareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve Halkın İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan; "Mahalli idareler seçimleri beş yılda bir yapılır. Her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak günü seçimin başlangıç tarihidir. Aynı yılın Mart ayının son Pazar günü oy verme günüdür." hükmüne istinaden, Mahalli idareler Genel Seçimleri 31 Mart 2024 Pazar günü yapılacaktır.

Yapılacak olan seçimlerde görev ifa edecek sandık kurullarına; her seçim türü için yapacakları işlemlerde yurt genelinde uygulama birliğinin sağlanması amacıyla, bir genelge hazırlanması ve yürürlüğe konulması gerekmektedir. Mahalli idareler Genel Seçimleri için, sandık kurullarının görev ve yetkilerinin belirlenmesi gerekmektedir.

GEREK GÖRÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127 ve 2972 sayılı Kanun'un 8'inci maddeleri gereğince 31 Mart 2024 Pazar günü Mahalli idareler Genel Seçimleri yapılacaktır.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının onuncu bendinin Yüksek Seçim Kuruluna verdiği seçimin bütün yurtda düzenli yapılmasını sağlayacak tedbirleri almak ve bu hususta gereken bütün genelgeleri zamanında yapmak yetkisi kapsamında 298 sayılı Kanun ve 2972 sayılı Kanun hükümleri ile yürütülecek seçim işlemlerinde ülke genelinde birlikteliğin sağlanması amacıyla; geçmiş uygulamalar da göz önünde bulundurularak sandık kurullarının görev ve yetkilerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Bu amaçla hazırlanan Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerine Dair 138 sayılı Genelge'nin yürürlüğe konulması uygun bulunmuştur.

S O N U Ç :

Açıklanan nedenlerle;

1- Seçimlerin düzenli içinde ve dürüstlikle yönetilip, sonuçlandırılması ve uygulamada birlikteliğin sağlanması amacıyla 31 Mart 2024 Pazar günü yapılacak Mahalli idareler Genel Seçimlerinde, Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerine Dair 138 Sayılı Genelge'nin kabulüne, Genelge'nin Kararın eki sayılmasına,

2- Karar örneği ve eki Genelge'nin;

a) Resmî Gazete'de yayımlanmasına,

b) Genelge'nin yeterli miktarda bastırılarak Seçim Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına,

c) Seçime katılabilecekleri tespit ve ilan edilecek siyasi partilerin genel başkanlıklarına,

gönderilmesine,

ç) Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünce Kurulumuzun www.ysk.gov.tr adresinde ve Kurumsal Portalda yayımlanmasına,

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

19/12/2023 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

Başkan
Ahmet YENER

Başkanvekili
Ekrem ÖZÜBEK

Üye
Ali ÜRKER

Üye
Orhan USTA

Üye
Battal ÖZÜT

Üye
Talip BAKIR

Üye
Dr. Serdar MUTTA

Üye
Mahmut AKGÜN

Üye
Fevzi EROĞLU

Üye
Smail KALENDER

Üye
Ali ÇOPUR

SANDIK KURULLARININ GÖREV VE YETKİLERİNE DAİR
138 SAYILI GENELGE

Amaç, kapsam ve dayanak

MADDE 1- Bu Genelge;

- 31 Mart 2024 Pazar günü yapılacak Mahalli idareler Genel Seçimlerinde sandık kurullarının görev ve yetkileri ile yapacakları işlemleri açıklamak amacıyla hazırlanmıştır,

- İl genel meclisi üyelikleri, belediye başkanlığı (büyük şehir belediye başkanlığı dâhil) ve belediye meclisi üyelikleri, mahalle muhtarlığı ve ihtiyar heyeti üyeliği, köy muhtarlığı ve ihtiyar meclisi üyeliği seçimlerinde; sandık kurullarının görev ve yetkilerini, uygulayacakları işlemleri, oy verme şekillerini, itiraz ve itirazlar ile bunların incelenme usullerini kapsar,

- 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 2972 sayılı Mahalli idareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 2- Bu Genelge'de geçen;

a) İl genel meclisi üyelikleri seçimi: İl genel meclisi üyelerinin (büyük şehir belediyeleri dışında),

b) Belediye seçimi: Büyük şehir belediye başkanı, belediye başkanı ve belediye meclisi üyelerinin,

c) Köy seçimi: Köy muhtarları ve ihtiyar meclisi üyelerinin,

ç) Mahalle seçimi: Mahalle muhtarları ve ihtiyar heyeti üyelerinin, seçimlerini,

d) Mühür: Numaralı sandık kurulu mührü ile "EVET" veya "TERTİH" mührünü, ifade eder.

Bina sorumlularının görevleri

MADDE 3- Bina sorumluları;

a) İlçe seçim kurulunca belirlenen binaya getirilen oy sandıkları ile oy verme kabinlerini imza karlı olarak teslim almak ve bunların yerlerine yerleştirilmesinde sandık kuruluna yardım etmek,

b) Seçimde kullanılacak masa, sıra, sandalye gibi araç ve gereçleri temin etmek,

c) Oy verme günü, oy vermenin başlama saatinde görev yerine gelmeyen sandık kurulu başkanını ilgili ilçe seçim kuruluna bildirmek,

ç) Oy verme süresince binadan ayrılmamak ve oy vermenin düzen içinde geçmesi için sandık kurulu başkanının isteklerini yerine getirmek,

d) Oy verme günü binanın ısıtma, su, elektrik gibi hizmetlerinin işler durumda bulundurulması için gerekli önlemleri almak,

e) Sandık sonuç tutanaklarının onaylı birer suretlerinin bir hafta süre ile ilan yerinde asılı kalmasını sağlamak,

f) Sayım ve döküm işlemlerini izleyerek biter bitmez ulaşımlar için ilçe seçim kuruluna haber vermek,

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

g) Sandık kurullarının görevlerini tamamlayıp binayı terk ettikten sonra sandık çevresini kontrol etmek, varsa unutulmuş oy zarfı, oy pusulası gibi seçim malzemelerini paketleyip ilgili ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

) Sandık çevresi dışında ancak binada, 298 sayılı Kanun'da gösterilen yasaklara uyulmaması veya suç işlenmesi halinde kolluk güçlerini çağırmak (298/82), görevlerini yürütür.

Bina sorumlusu yardımcısının görevleri

MADDE 4- İlçe seçim kurulu başkanlıklarınca oy verme günü saat 05.00'te teslim edilen malzeme torbalarının ilçe seçim kurulu başkanlıklarınca temin edilen araçlarla sandık alanlarına getirilerek, görev yerlerindeki sandık kurulu başkanlarına tutanak karılıklı teslim etmek ve bina sorumlusunun verdiği diğer görevleri yapmak.

Sandık bölgelerinde, bütün seçimlerin aynı sandık kurulu tarafından yürütülmesi

MADDE 5- Mahalli idareler ile köy/mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar meclisi/heyeti üyeli seçimlerinde oy verme işlemleri bir sandık bölgesinde aynı sandık kurulu tarafından yürütülür.

Oluşturulan sandık kurulu;

a) Köyde; il genel meclisi ve köy seçimleri,

b) Büyük şehir olmayan belediyelerde; il genel meclisi, belediye ve mahalle seçimleri,

c) Büyük şehirlerde; belediye ve mahalle seçimleri,

ile ilgili oy verme işlemlerini yürütür.

Sandık kurullarının görev ve yetkileri

MADDE 6- Sandık kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

a) Sandık çevresinde düzenin sağlanması [Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müteminatında (binanın bahçesi müteminata dâhildir.) ise bina sorumlusuna aittir. Bina sorumlusunun bulunmadığı yerlerde ise bu yetki, en küçük numaralı sandık kurulu başkan tarafından görevlendirilen üye tarafından kullanılır.] (298/71-1, 82/1),

b) İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde, sandığın konulacağı yeri tayin etmek ve sokak başlarına bu yeri göze çaracak surette gösteriş işaretleri koymak veya alımlı araçlar ile duyurmak (298/71-2),

c) Ceza infaz kurumlarında cezaevi idaresinin de görüşü alınarak ilçe seçim kurulu başkanının gözetiminde sandığın konulacağı yeri belirlemek (298/85-A),

ç) Görev yaptığı sandığın seçmen listesinde kayıtlı olmayıp da, başka bir sandık seçmen listesinde kayıtlı olan sandık kurulu başkan ve üyelerine, bina sorumlularına, görevli olan kolluk güçlerine ve ilçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu üyelerini görev yerlerine ulaştırmak için görevlendirilen kişilere ilçe seçim kurulundan aldıkları (seçmen oldukları ve hangi seçimde oy kullanabileceklerini gösteren) belgelere istinaden oy kullandırmak, oy kullandıkları seçmen listesinin sonuna yazmak, imzalarını almak ve belgeleri ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

d) Sandıktan çıkan zarfları, oy pusulalarını saymak, dökümlerini ve sonuçlarını tutanağa geçirmek,

e) Hesaba katılan ve geçerli sayılan oy pusulaları, sandık kurulunca düzenlenen tutanaklar, sayım ve dökümde kullanılıp alt tarafı kurulca imza edilen sayım cetvelleri, hesaba katılmayan, geçerli sayılmayan veya itirazla uğrayan oy pusulaları ve hesaba katılmayan zarflar, tutanak defteri, kurulca mühürlü ve imzalı ayrı ayrı paketler halinde

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

kurulun mührü ile mühürlendikten sonra, ba kan ve üyeler tarafından imzalanıp bir torbaya konularak, kurulun ba lı oldu u ilçe seçim kuruluna, sandık kurulu ba kanı ve siyasi partili üyeler arasından ad çekme ile seçilecek en az iki üye tarafından götürülüp teslimini sa lamak (Kurulun di er üyeleri ile mü ahitler de isterlerse ve ta itta yer varsa veya ta it kendileri tarafından sa lanmak suretiyle katılabilirler.) (298/107-1-2),

f) Oy verme i leri hakkında ileri sürülecek ikâyet ve itirazları incelemek ve karara ba lamak, kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak (298/71-3-4),

g) Sandık kurulu tutanak defteri ile gerekli di er tutanakları düzenlemek ve altını imzalamak,

) Oyların sayım ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ili kin i ve i lemler ve sandıkla ilgili kararları vermek,

h) Sandık kurullarının kararları, oyların sayımı ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ili kin i ve i lemleri aleyhine yapılan itirazları ilçe seçim kuruluna göndermek (298/128-3),

ı) Bütün seçim türleri için tek tutanak defteri kullanmak,

i) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve Kararları ile verilen di er görevleri yapmak (298/71-6).

Sandık kurulu ba kanının öncelikle yapaca ı i ler

MADDE 7- Sandık kurulu ba kanı; il ve ilçe merkezi dı nda kalan köy, mahalle ve beldelerde oy verme gününden önceki Cuma günü ilçe seçim kurulu ba kanından, il ve ilçe merkezlerinde ise, oy verme günü saat 05.00'te bina sorumlusu veya bina sorumlusu bulunmayan yerlerde ilçe seçim kurulu ba kanından veya görevli geçici ilçe seçim kurulu ba kanından a a ıda yazılı oy verme araçlarını kontrol ederek tutanakla teslim almak ve zamanında sandık yerinde bulundurmamak zorundadır (298/68).

Sandık kurulu ba kanınca;

a) Görevli oldu u sandık için a zı mühürlü kese içine konulmu numaralı sandık kurulu mührü ve iki adet "TERC H" veya "EVET" yazılı mühür,

b) Kapalı oy verme yerleri sayısına e it miktarda siyasi parti adaylarını ve varsa ba ımsız adayları gösteren listeler [G/11, BBB/9, BM/13, BB/14 (Örnek: 73, 74, 75)],

c) Kapalı oy verme yerine asılacak OR/96 sayılı "Açıklama Levhası",

ç) Kapalı oy verme yerine asılacak OR/97 sayılı "Uyarı Levhası",

d) Oy verme kabini ve oy sandı ı (ayrıca, birle tirme yapılan muhtarlık var ise o muhtarlıkların sandıklarına yapı tırılacak muhtarlı ın ismi yazılı levhaları ve karı ıklı a meydan vermemek için bu sandıklarda oy kullanacak seçmenlerin oyunu kullanaca ı karton kabinleri),

e) Belediye ba kanlı ı (büyük ehir belediye ba kanlı ı dâhil), belediye meclisi üyelikleri, il genel meclisi üyelikleri seçimleri için ayrı ayrı olmak üzere, üstü il seçim kurulu tarafından numaralanıp mühürlenmi birle ik oy pusulası paketleri (2972/18-h),

f) Mahalle ve köy seçimlerinde kullanılmak üzere yeteri kadar bo beyaz kâ ıt,

g) Filigranlı kâ ıttan üretilmi ve ön yüzünün sol üst kö esinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi bulunan ve ilçe seçim kurulu ba kanlı ı mührünü ta ıyan MAV renkli oy zarflarına ait paketi (298/78),

) Oy sandıklarının önüne yapı tırılacak sandık numarasını gösterir levha,

h) İstampa, ıstampa mürekkebi, mühür mumu ve sicim ile sayfaları ilçe seçim kurulu ba kanlı ınca mühürlenmi tutanak defteri, sayım cetvelleri ve tutanak kâ ıtları, tükenmez kalem,

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

i) Her sayfası ilçe seçim kurulu ba kanı tarafından mühürlü ve sonu onaylı olan iki nüsha sandık seçmen listesi ve ceza infaz kurumlarında kurulan sandıklar için ise ilçe seçim kurulu ba kanınca her sayfası mühürlü ve sonu onaylı tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlü seçmenlere ili kin liste,

i) Sahiplerine verilememi olan seçmen bilgi kâ ıtları (OR/11),

j) Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerine Dair 3 (üç) adet 138 sayılı Genelge (Genelgelerden bir adedi ba kana, bir adedi kursa katılan memur üyeye verilir; bir adedi de yedek olarak torbaya konulur.),

k) Sandık kurulu ba kan ve üyeleri ile bina sorumlularının, seçimin güvenli ini sa lamakla görevli kolluk güçlerinin ve ilçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu ba kan ve üyelerini görev yerine ula tırmak için görevlendirilmi ki ilerin hangi seçimde oy kullanma haklarının bulundu una dair belgeler [OR/25, OR/26 (Örnek: 142)] ve di er gerekli araçlar (298/94),

l) Her seçim için oy pusulasındaki siyasi parti ve ba ımsız aday sayısından be fazla sayıda sandık sonuç tutana ı (298/105),

m) mza cetveli,

n) Görme engelliler için hazırlanan oy kullanma ablonu,

ilçe seçim kurulundan, bina sorumlusundan veya muhafaza edildi i yerden temin edilir.

Yukarıda sayılan araç ve gereçleri teslim alan sandık kurulu ba kanı, ilçe seçim kurulu ba kanı tarafından daha önce kendisine adı bildirilen bina sorumlusu ile haberle erek sandı ın götürülece i gün ve oy verme günü binada hazır bulunmasını ister.

Sandık kurulunun and içmesi

MADDE 8- Sandık kurulu ba kan ve üyeleri, oy verme günü, göreve ba lamadan önce, ilk i olarak sandık ba ında bulunanlar önünde birer birer a a ıdaki ekilde and içerler.

“Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve do ru olarak belirmesi için görevimi kanuna göre, dosdo ru yapacama, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim.” (298/70).

Ba kan veya üyelerden bir kısmının göreve gelmemesi (ço unlu un sa lanması)

MADDE 9- Sandık ba ında, oy verme ba lamadan önce veya oy verme sırasında, sandık kurulu üyelerinden biri veya birkaçı görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine yedek üyelerden biri getirilir. ayet, bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri sayısı (ba kan hariç) üçten a a ı dü erse bu konu tutana a geçirilir ve eksiklikler, o seçim bölgesinde seçme yeterlili ne sahip, okur-yazar olanlar arasından ba kanın seçece i kimselerle tamamlanır (298/73).

Sandık kurulu ba kanının görevi ba ına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kamu görevlileri arasından belirlenen üye, bu üyenin de bulunmaması durumunda en ya lı üye kurula ba kanlık eder. Ya konusunda uyu mazlık çıkarsa resmi kimlik belgesindeki bilgi esas alınır. Do um tarihlerinin de aynı olması durumunda ad çekilir.

Yukarıdaki fıkralar gere ince belirlenen sandık kurulu asıl üyelerinden göreve gelmeyenine yerine, öncelikle, gelmeyen üyenin yede i alınır.

Göreve gelmeyen veya bırakıp giden ba kan yahut üyenin yerine görevlendirilen ki i, önceki ba kan veya üye daha sonra gelse dahi görevini sürdürür.

Sandık kurulu ba kanı ve üç üyenin hazır bulunması halinde eksik üyeliklerin tamamlanması yoluna gidilmez.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Sandığın konulacağı yer

MADDE 10- Sandığın konulacağı yer ilçe seçim kurulunun denetiminde sandık kurulunca kararlaştırılır. Sandığın konulacağı yerlerin belirlenmesinde, seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi göz önünde bulundurulur.

Dağınık mahalle ve sair yerleşim yerleri bulunan köylerde veya köylerin birbirlerine yakın olduğu durumlarda seçim sandıklarının tek mahallede veya bir köyde toplanmasına ilçe seçim kurulu karar vermiş ise, bu karar göz önünde tutularak belirlenen yere sandık konulur (2972/ek 2).

Engelli seçmenlerin kayıtlı olduğu sandık seçmen listelerine ait sandıklar, bunların rahatlıkla ve kolaylıkla oy kullanmalarını sağlamak amacıyla ilçe seçim kurulunca belirlenen binaların uygun yerlerine konulur (298/36-7, 74).

Sandıklar; okul (özel okullar ve özel dershaneler dâhil) avlusu veya salonların elverişli kısımları gibi geniş ve umumi yerlere konulur. Uygun yer bulunamazsa kiralanacak kahvehane, lokanta vb. yerlere de konulabilir. Açık yerlerde; saçaklı, sahanlı, sundurması bulunan yerler üstün tutulur.

6ubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde sandığın konulacağı uygun yer, ilçe seçim kurulunca belirlenir (298/20, 74).

Kırsal, karargâh, ordugâh gibi askeri bina ve tesislerle, karakollara ve parti binalarına, muhtarlık odalarına ve mabetlere sandık konulamaz (298/74).

Ceza infaz kurumlarında ilçe seçim kurulu başkanlığı ile birlikte sandığın konulacağı yeri sandık kurulu başkanlığı tespit eder, bu tespit cezaevi yönetiminin görüşü alınır.

Ayrıca cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme amaçlı cihazlarla oy verme yerine girilmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu, bu tür cihazların oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere sandık kuruluna bırakılması gerektiğini belirten levhalar [OR/97] sandık çevresinde herkesin görebileceği yerlere asılır (298/92).

Kapalı oy verme yeri

MADDE 11- Kapalı oy verme yerleri; yeterli aydınlatması ve masası olan, oy serbestliği ve gizliliği sağlayacak nitelikte olacaktır. Kapalı oy verme yerleri; içerisinden arıdan görülemeyecek ve oy veren kişinin birleştik oy pusulasını inceleyip tercihini kullandıktan sonra zarfın içine koyabileceği şekilde ve nitelikte olmalıdır.

Sandık kurulları, oy serbestliği ve gizliliği sağlayacak şekilde birden fazla kapalı oy verme yeri hazırlar. Kapalı oy verme yerlerinde, köy ve mahalle seçimleri için oy pusulası olarak kullanılacak beyaz kartlar bulundurulur (298/75, 76).

Kapalı oy verme yerine asılacak levha

MADDE 12- Sandık kurulu, sandıkların konulacağı yeri ve kapalı oy verme yerlerini belirledikten sonra buralara 298 sayılı Kanun'un oy verme serbestliği ve gizliliği ile ilgili hükümlerini içeren OR/96 sayılı levhayı ve OR/97 sayılı "Uyarı Levhası"nı ve seçim çevresinin siyasi parti adayları ve varsa bağımsız adayları içeren listeyi asar [G/11, BBB/9, BM/13, BB/14 (Örnek: 73, 74, 75)] (298/76, 92; 2972/36; 2839/27-4).

Sandık seçmen listesinin sandık çevresine asılması

MADDE 13- Her yaprak ilçe seçim kurulu başkanlığı tarafından mühürlü ve sonu onaylı sandık seçmen listesi, sandık çevresinde, seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri uygun bir yere asılır [OR/7].

Ceza infaz kurumlarında bu listeler cezaevi idaresinin görüşü alınmak suretiyle elverişli alana asılır.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Sandık yerinin duyurulması

MADDE 14- Sandık kurulu, sandığın konulacağı yeri göze çaracak surette gösterici işaretleri koyar veya alımlı araçlar ile duyurur.

Sandıkların bulunduğu yere giden sokakların başına, o yeri gösteren yazılar ve işaretler (örneğin; "1010 NO.LU SANDIK BULGURCI" yazısı ve ok işareti) konulur.

İlçe seçim kurulu başkanları; gerek gördüklerinde, seçmenlerin sandık yerlerini kolayca bulabilmeleri için ve sorulduğunda gerekli bilgiler verilmek üzere, her bir sandığa komite ve numaraya yakın olan sandıkların buldukları yerleri gösteren birer yazıyı, sandık kurulu başkanlarına verir. Gerekli hallerde, sandık kurulu başkanlarından bazıları, belli bir mahalle veya birkaç mahallede oturanların oy verecekleri sandıkların yerlerini gösteren çizelgeleri herkesin görebileceği yerlere asmakla da görevlendirebilir.

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde sandık yerleri her türlü yayın araçlarından yararlanılarak vatandaşlara duyurulur.

Sandık çevresi

MADDE 15- Sandık çevresi, oy sandığının bulunduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir (298/81).

Sandık çevresinde düzenin sağlanması ve yasaklar

MADDE 16- Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, adaylar, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müdahitler ile bina sorumluları ve çağrı veya ihbar üzerine gelen görevli kolluk güçlerinden başkası kimse bulunamaz. Şu kadar ki, siyasi partilerin seçim kurullarına bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, seçim kurullarınca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler. Medya mensuplarının sandık çevresinde, sandık başkan ve üyelerine engel olmamak amacıyla, haber amacıyla görüntü ve bilgi elde etmeleri serbesttir (298/82-2).

Sandık çevresinde seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanlar ile oy verme, oyların sayım ve dökümü veya tutanaklara geçirilmesi gibi tüm sandık başkan ve üyelerinin düzenini bozmaya kalkışanları, başkan uyarır. Bu uyarının gereğini yerine getirmeyen kimse, kolluk gücü çağrılarak sandık çevresinden uzaklaştırılır (298/82-3).

Sandık kurulu başkanının bu maddede belirtilen görevini yapmaması halinde, sandık kurulu karar alarak ilgili hakkında yukarıda belirtilen yetkiyi kullanır ve durumu derhal ilçe seçim kurulu başkanına bildirir (298/82-4).

Sandık çevresinde cebir, tehdit veya tehdit kullanarak sandık başkan düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkan veya üyelerinden biri tarafından yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen kolluk güçlerince derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar, o yer kolluk güçlerine tahsis yapılır (298/82-5).

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde, yukarıda sayılan tedbirlere uymayanlar, cezaevi idaresinin görüşü alındıktan sonra, güvenli ve zayıflatmayacak şekilde uygulama yapılarak, sandık çevresinden dışarı çıkarılır (298/82-6).

Bu madde uyarınca çağrılacak kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorundadır. Bu madde uyarınca sandık çevresine gelen kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır (298/82-7).

Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri hariç, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtalı gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandığın bulunduğu bina, yapı ve bunların müteminatına giremezler (298/82-8).

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müteminatında hiç kimse, baskınlarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler kolluk güçleri tarafından uzaklaştırılır (298/82-9).

Sandık kurulunun görev yaptığı yerde cep telefonu ile görüşme yapmak yasaktır. Ancak sandık kurulu başkan ve üyelerinin, görevleri gereği yapacağı görüşmeler bu hükmün dışındadır. Bu hükme aykırı davranan kişiler kurul başkan tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen görüşmesini sürdüren kimse, derhâl oradan çıkarılır (298/82-10).

Sandık çevresinde bir suç işlenmesi halinde, sandık kurulu, durumu tutanağa geçirir ve ilgili hakkında işlem yapılmak üzere kolluk güçlerini çağırır (298/82-11).

İlçe seçim kurulu başkan, sandık çevresinde, sandık başkanı ve üyelerinin düzeninde yürütülmesini ve sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müteminatında güvenli ve 298 sayılı Kanun'da öngörülen yasaklara uyulmasını sağlayacak tedbirleri alır; seçmenin ve bu yerlerde bulunma hakkına sahiptir ki diğer kişilerin buralara serbestçe girmesini engelleyen veya güçleri kullanan her türlü hareketi önler. Bu kapsamda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara sandık kurulları, mülki ve idari makamlar uymak zorundadır (298/82-12).

Sandık çevresindeki idari tedbirler

MADDE 17- Sandık çevresinde, zabıta emir verme yetkisine sahip makamlarla, zabıta amir ve memurları tarafından alınacak tedbirler, seçmenin sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müteminatına serbestçe girmesini engelleyici veya güçleri kullanan mahiyette olamaz (298/85).

Sandık ve torba sayısı

MADDE 18- Tüm seçim türleri için her sandık kuruluna bir sandık ve bir torba verilir. Birleştirme yapılan yerlerde muhtarlık ve ihtiyar meclisi/heyeti seçimi için birleştirme yapılan muhtarlık sayısı kadar ilave sandık ve torba verilir.

Oy zarfları ve levhalar

MADDE 19- Belediye seçimleri, il genel meclisi üyelikleri seçimi, mahalle ve köy seçimlerinde MAV renkli oy zarfı kullanılacaktır.

Seçmen; oyunu belediye, il genel meclisi, köy ve mahalle seçimleri için tek sandıkta kullanacaktır.

Bu amaçla;

Büyük ehirlerde oy kullanılacak sandığın önüne (BBB/12),

Büyük ehir olmayan yerlerde oy kullanılacak sandığın önüne BB-BM/17 (Örnek:78),

Köylerde oy kullanılacak sandığın önüne KM/12 (Örnek:77),

sayılı levhalar yapılandırılır.

Sandık kurulunca yapılacak işlemler ve alınacak tedbirler

MADDE 20- Kanun gereği sandık kurulunca alınması gereken tedbirler ve yapılması gereken işlemler üzerinde anlaşma olmadık takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur.

Sandık kurulu tarafından verilen kararlar veya yapılan işlemler varsa matbu tutanağa, yoksa olayın mahiyetine göre tutanak defterinin boş sayfalarına sırayla yazılarak başkan ve üyeler tarafından imzalanır.

Kanuna göre başkan tarafından yapılması gereken işlemler ve özel olarak sandık başkanı yapılacak işlemler (açıklamalar ve uyarılar) üyeler tarafından da yapılabilir.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Oy verme yetkisi

MADDE 21- Onaylı sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen, oy verme yetkisine sahiptir.

298 sayılı Kanun'da sayılan istisnalar dışında, sandık seçmen listesinde kaydı olmayanların oy kullanmalarına izin verilmez. Ancak kesinle en muhtarlık bölgesi askı listelerinde adı yazılı oldu u veya bu listelere yazılması için askı süresi içinde ba vurdu u ve listeye kaydedilmesine karar verildi i halde, ço altılarak sandık kurullarına verilen sandık seçmen listelerinde ismi yer almayan seçmenlerin, muhtarlık bölgesi askı listelerinin kesinle mesine bakılmaksızın, ilçe seçim kurulundaki liste ile oy verecekleri sandık seçmen listesine ilave edilmelerine, ilçe seçim kurulu ba kanı tarafından karar verilir ve seçmene bu yolda verilecek bir yazı ile sandık kuruluna ba vurması ve listeye dâhil edilmek suretiyle seçmenin oy kullanması sa lanır (298/86-2).

Her seçmen, 298 sayılı Kanun'da sayılan istisnalar dışında, hangi sandık seçmen listesinde kayıtlı ise ancak o sandıkta oy kullanabilir.

Bir seçmen, aynı seçim türü için birden fazla oy kullanamaz.

Bir seçmen, hangi seçim çevresinin seçmeni ise ancak o seçim çevresinde yapılan seçimler için oy kullanabilir.

Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterlili ini kaybetti ine dair yetkili mercilerden resmî belge gelmi bulunan seçmenler ile tutuklu sandık seçmen listesine kaydedilmi olup da tahliye edilen veya taksirli suçlar dışında bir suçtan hüküm giyerek cezası kesinle enlerin durumlarını gösteren resmî belge gelmi bulunanlara, seçmen listesinde kayıtlı olsalar bile oy kullanırlmaz ve bu husus sandık kurulunca tutana a geçirilir (298/86).

Oy verme düzeni

MADDE 22- Sandık ba nda seçmene, verece i oy hakkında hiçbir kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık ba nda kalamaz (298/88).

Oyunu kullandıktan sonra sandık ba ndan ayrılmayan seçmene ba kan, uzakla masını hatırlatır. Seçmen yine orada kalırsa ba kan, onu kolluk aracılı ı ile uzakla tırır.

Oy verme süresi

MADDE 23- Oy verme günü, saat 08.00'den 17.00'ye kadar geçecek zaman, oy verme süresidir.

Ancak Yüksek Seçim Kurulunun 19/12/2023 tarihli ve 2023/1559 sayılı Kararı uyarınca; Adıyaman, A rı, Artvin, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazı , Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümü hane, Hakkari, Kars, Malatya, Kahramanmara , Mardin, Mu , Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Trabzon, Tunceli, anlurfa, Van, Bayburt, Batman, ırnak, Ardahan, I dır ve Kilis illerinde ve bu illerde bulunan ceza infaz kurumlarında da oy vermenin ba langıç ve biti saatleri 07.00-16.00 olarak uygulanır.

Oy vermenin biti saati geldi i halde sandık ba nda oylarını vermek üzere bekleyen seçmenler varsa, sandık kurulu ba kanı bunları saydıktan ve kimliklerini aldıktan sonra sıra ile oylarını kullanmalarına izin verir. Yüksek Seçim Kurulunun belirledi i biti saatinden sonra gelen seçmen oy kullanamaz (298/89, 96).

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Oy verme gününde sandık kurulunun toplanma zamanı ve hemen yapacağı işlemler

MADDE 24- Sandık kurulu oy verme günü olan 31 Mart 2024 Pazar günü oy verme saatinden en az bir saat önce sandık başkanında toplanarak bu Genelge'nin 8'inci maddesinde gösterilen şekilde and içerir. Başkan, kontrol ederek teslim aldığı oyu keseyi açarak içerisinde bulunan sandık kurulu mührünü ve ayrıca "TERCİH" veya "EVET" mührünü masanın üzerine koyar. Bundan sonra seçim sandığının boş olduğu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müahitler önünde tespit ederek sandığının kapakını kapatır ve kapakı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürlenir.

Sandık kurulu; and içme, sandığı yerle tirme, kapalı oy verme yerini düzenleme işlemlerini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde ilçe seçim kurulu başkanlığından teslim alınan ve filigranlı kâğıttan üretilmiş, üzeri numaralanıp mühürlenerek paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, tümünü sayar; birleşik oy pusulalarının her birinin arkasını sandık kurulu mührü ile mühürlenir ve birleşik oy pusulalarının sayısı ile her birinin arkasının sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğu tutanak defterine geçirir.

Sandık kurulu ilçe seçim kurulundan teslim alınan filigranlı kâğıttan üretilmiş ve ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan MAV renkte bastırılmış olan oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine sandık kurulu mührünü basar ve zarfların sayısı ile her birinin ön yüzünün sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğu tutanak defterine geçirir.

Birleşik oy pusulaları ve zarflar masanın üzerine düzenli bir şekilde konulur.

Sandık kurulu, sandık numarasını gösteren levhayı sandığının önüne yapıştırır.

Sandık kurulu, yaptığı tüm bu işlemleri bu Genelge gereğince tutanak defterine geçirip imzalar (298/77).

Oy vermede sıra

MADDE 25- Oy verme günü sandık başkanına gelen seçmenler, sandık kurulu önüne kurul başkanlığı tarafından sıra ile birer birer alınırlar.

Gebeler, hastalar ve engelliler sıra ile bekletilmeden oylarını verirler. Yaşlıların da bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilebilir (298/90).

Bu seçmenlere yardım eden seçmenin de öncelikle oy kullanmasına izin verilebilir.

Görevlendirilen güvenlik güçlerinin de bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilebilir.

Engelli seçmenlerin oy kullanması

MADDE 26- Sandık kurulu başkanlığı tarafından görme engelli seçmenlere oy pusulalarına uygun olarak hazırlanan şablon ile oylarını kullanabilecekleri hatırlatılır, talep etmeleri halinde oy pusulası sandık kurulu başkanlığı, akrabalarından biri, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımıyla şablona yerleştirilmek suretiyle oylarını kullanabilirler (298/14-3, 93/2).

Görme engelliler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar, herhangi bir rapor/belge ibrazı istenmeksizin, o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık çevresinde bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez (298/93-2).

Sandık kurulu başkanlığı veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez.

Tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlülerin oy kullanması

MADDE 27- Tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlüler yeterli güvenlik tedbirleri alındıktan sonra, ceza infaz kurumları idaresinin belirleyeceği bir düzen içinde oy kullanacakları sandık bölgesine getirilir. Tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlülerin serbest olarak ve gizlilik içinde oylarını kullanmaları sandık kurulu tarafından sağlanır.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlerin oy kullanmaları

MADDE 28- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda bakmaları tarafından sandık çevresinde yardım edilemez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorulduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanlığı, birleşik oy pusulaları üzerinde bulunan işaretlerden hangisinin hangi siyasi parti veya başkanlıksız adaya ait olduğunu ve tercih ettiği siyasi parti veya başkanlıksız adaya, diğer bölüme taşınmamak suretiyle "TERCİH" veya "EVET" mührünü basması ve birleşik oy pusulaları ile birlikte muhtarlık - ihtiyar heyeti/meclisi için hazırlanmış olan beyaz kâğıdı veya beyaz kâğıda basılan, teksir edilen, herhangi bir araçla veya elle çoğaltılan oy pusulasını mühür basmadan katlayıp zarfa koyarak açmasını yapması gerektiğini anlatır.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine kendisinden başka kimse gidemez ve oy kullanma sırasında yardım edemez.

Seçmenin kimliğinin tespiti

MADDE 29- Sandık başına gelen seçmen; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, geçici kimlik belgesi, nüfus cüzdanı, resmî dairelerce verilen sosyal damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen meslekî kimlik kartı, avukat, noter ve askerî kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmî nitelikteki belgelerden birini başkanlık verir ve seçmen sıra numarasını söyler. Bu belgelerden birini vermeyen seçmen oy kullanamaz (298/87, 91).

Belediyeler ile köy veya mahalle muhtarlarıncay düzenlenip onaylanan kimlik belgeleri seçmenin kimliğinin tespitinde geçerli değildir (298/87).

Üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası olmayan resimli ve resmî bir kimlik belgesi ibraz eden seçmenin oy kullanabilmesi için, bu belgelerin yanında ayrıca seçmen bilgikâğıdını veya nüfus müdürlüklerince verilmiş nüfus kayıt örneğini ibraz etmesi şarttır.

Ceza infaz kurumlarında ve tutukevlerinde tutuklu ya da taksirli suçlardan hükümlü bulunan seçmenlerden yukarıda sayılan kimlik belgeleri bulunmayanlar için, cezaevi idaresince verilmiş belge, kimlik belgesi yerine geçer (298/87).

Aynı zarfa konulacak oy pusulaları

MADDE 30- Mahalli idareler Genel Seçimlerinde seçmenler;

a) İl genel meclisi üyeliklerine ilişkin **TURUNCU** renklilik birleşik oy pusulasını;

b) Belediye başkanlığına ilişkin **MAV** renklilik birleşik oy pusulası ile belediye meclisi üyelerine ilişkin **SARI** renklilik birleşik oy pusulalarını;

Büyük şehirlerde (Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Ordu, Sakarya, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon ve Van), büyük şehir belediye başkanlığına ilişkin **BEYAZ** renklilik birleşik oy pusulasını,

c) Köy seçimlerinde köy muhtarı ile ihtiyar meclisi üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulasını,

ç) Mahalle seçimlerinde mahalle muhtarı ile ihtiyar heyeti üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulasını,

aynı zarfa koyarak oylarını kullanırlar.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Oy verme

MADDE 31- A) Oy vermeden önceki işlemler

Sandık kurulu önüne alınan seçmen, oyunu kullanmadan önce kimlik belgesini ve varsa seçmen bilgi kartını beraberinde getirir ve kimliğini belgeleyerek onay eder.

Sandık kurulu başkanlığı, oy verme işlemlerini izlemek üzere kurul üyeleri arasında bir bölümü yaparak ayrı ayrı görevlendirir. Üyelerden biri, seçmenin oy verme işlemlerini takip ederek karışıklı önlenmesini ve seçmenin oyunu sandığa atmasını ve kendilerinin önünde bulunan oy pusulaları ile oy zarflarının kaybolmamasını sağlar. Diğer bir üye ise sandık seçmen listesinin imza bölümünü takip ederek sandık önüne alınan seçmenin sandık seçmen listesinden adını bulur.

B) Oy verme işlemi

Görevli üye tarafından seçmenin adı sandık seçmen listesinde bulunduktan sonra seçmene oy kullanılır.

Başkan, kanuna uygun biçimde hazırlanmış ve mühürlenmiş oy zarfı ile birlikte oy pusulalarını, hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığını ve arkalarının sandık kurulu mührü ile mühürlü olduğunu, kurul üyelerine, muhtarlara ve seçmene gösterdikten sonra "TERCİH" veya "EVET" mührünü seçmene vererek kapalı oy verme yerini gösterir.

Başkan tarafından seçmene kapalı oy verme yerine girilmeden önce:

1) Birlikte oy pusulalarında tercih ettiği siyasi parti veya başsız aday için ayrılan bölümden dolayı tahakkukla birlikte "TERCİH" veya "EVET" mührünü basması, "TERCİH" veya "EVET" mührü dışında herhangi bir yerine imza atmaması veya işaret koymaması, aksi halde oyunun geçersiz sayılacağı, birlikte oy pusulaları ile birlikte muhtarlık - ihtiyar heyeti/meclisi isimlerinin seçmen tarafından beyaz kartta yazılmış veya beyaz kartta basılan, teksir edilen, herhangi bir araçla veya elle çözümlenen oy pusulasını mühür basmadan düzgün bir şekilde katlayıp aynı zarfa koyması ve yapıştırılması gerektiği,

2) Seçmenin; cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme amaçlı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu, bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakılması gerektiği (298/92),

3) Zarfa, birlikte oy pusulaları ile muhtarlık - ihtiyar heyeti/meclisi oy pusulası dışında başka hiçbir işaret koymaması, aksi halde kullanılan oyun geçersiz sayılacağı,

4) Seçimlerde;

a) Büyük şehir belediyesi olan yerlerde; büyük şehir belediye başkanı, belediye başkanı, belediye meclisi üyesi ile muhtarlık seçimlerine ilişkin birlikte oy pusulalarını birlikte aynı zarfa koyacağı,

b) Büyük şehir belediyesi olmayan yerlerde;

- İlçe merkezi ve beldelerde, belediye başkanı, belediye meclisi üyesi, il genel meclis üyesi ve muhtarlık seçimlerine,

- Köylerde il genel meclis üyesi ve muhtarlık seçimlerine,

ilişkin birlikte oy pusulalarını birlikte aynı zarfa koyacağı,

5) Mahalle ve köy seçimlerinde; kapalı oy verme yerinde bulunan beyaz kartta yazılan seçmen tarafından oy pusulası olarak doldurulabileceği gibi beyaz kartta basılan, teksir edilen, herhangi bir araçla veya elle çözümlenen oy pusulalarının da kullanılabilmesi,

6) Seçmene birlikte oy pusulası verildikten sonra hata veya başka bir nedenle ileri sürülerek yeni bir birlikte oy pusulasının verilemeyeceği,

hususları açıklanır.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Seçmen, sandık kurulu başkanının açıkladığı şekilde hareket ettikten sonra kapalı oy verme yerinden çıkıp, zarfı sandığa bizzat atar. Kurul başkanını oyunu kullanan seçmene kimlik kartını verirken seçmen listesindeki adı karısına imza cetveli kullanarak imzasını attırır. Seçmen, imza atmasını bilmiyor veya herhangi bir engeli nedeniyle imza atacak durumda bulunmuyorsa, sol elinin başparmağını basar. Sol elinin başparmağı olmayanların hangi parmağı bastığı listenin imza bölümüne ayrıca yazılır. Hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karısına yazılıp başkan tarafından imzalanır (298/93).

Sandık kurulu başkanını, oyunu kullanmayı, mührünü teslim etmeyi ve sandık seçmen listesini imzalamayı seçmenlerin, seçmen bilgi kartının arka yüzünü imzalayıp mühürledikten sonra kimliğiyle birlikte kendisine iade eder. Sandık kurulu başkanları, bu işlemlerin düzenli bir biçimde yapılması için denetler.

Zarf ve birle ik oy pusulasını alan seçmenin oyunu kullanmadan önce danışmak veya görüşmek amacıyla başkanla bir yere gitmesine veya sandık çevresinden başkanla bir kimse ile görüşmesine izin verilmez.

Kapalı oy verme yerine girmeyen veya birle ik oy pusulası ile oy zarfını aldığı halde oy kullanmayan seçmenden birle ik oy pusulası, zarf ve mühür geri alınır.

Seçmen, kapalı oy verme yerinden dışarı çıkmadıkça, hiç kimse oraya giremez. Ancak oy pusulalarını hazırlamak için, kapalı oy verme yerinde, normal süreden fazla kalan seçmen, kurul başkanından makul bir süre verilerek uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen, oradan çıkarılır (298/78, 88, 91, 92, 93, 101; 2972/19).

Sandık seçmen listesine kayıtlı olmayan seçmenlerin oy kullanması

MADDE 32- İlçe seçim kurulu başkanını, seçimin yapıldığı çevrede oy verme hakkına sahip olduğu halde, (seçimin yapıldığı seçim çevresindeki seçmen listesinde kayıtlı olması koşuluyla) görev yaptığı sandığa ait seçmen listesinde kayıtlı bulunmayan (298/3, 94);

- a) Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumlularının,
- b) Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçlerinin,
- c) İlçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu üyelerini görev yerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin,

her birine seçmen olduğu unu ve hangi seçimde oy kullanabileceğini gösteren ve sandık seçmen listesindeki bilgileri kapsayan bir belge verir [OR/25, OR/26 (Örnek: 142)]. Ayrıca, bu seçmenlerin esas kayıtlı olduğu sandık seçmen listesine mecbur olarak yerleştirilmeleri üzere kayıtlı bulunduğu sandık kurulu başkanına durumu yazılı olarak bildirir.

İl genel meclisi üyeli ilçeleri için her ilçe, belediye başkanlığı ve belediye meclisi üyeli ilçeleri için her belde bir seçim çevresi olduğu gibi, mahalle muhtarlıkları ile ihtiyar heyetleri seçimi için de her muhtarlık bir seçim çevresidir.

Bu nedenle;

1) Büyük şehir belediye başkanlığı seçimi yapılan yerlerde;

a) Kendi seçim çevresinde ve kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesinde görev alan kişi, tüm seçim türleri için oyunu kullanır.

b) Kendi seçim çevresinde ancak kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesi dışında görev alan kişi, belediye seçimleri için oy kullanır. Mahalle seçimi için oy kullanamaz.

c) Büyük şehir belediye sınırları içinde ancak kayıtlı olduğu ilçe dışında görev alan kişi, yalnız büyük şehir belediye başkanlığı seçimi için oy kullanır.

ç) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu il dışında başkanla bir ilde görevlendirilenler hiçbir seçim türünde oy kullanamazlar.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

2) Büyük şehir belediye başkanlığı seçimi yapılmayan yerlerde;

a) Kendi seçim çevresinde ve kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesinde görev alan kişi, tüm seçim türleri için oyunu kullanır.

b) Aynı belde hudutları içinde ancak sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu mahallenin dışında görev alan kişi, il genel meclisi üyesi ve belediye seçimleri için oy kullanır. Mahalle seçimi için oy kullanamaz.

c) Aynı ilçenin sınırları içinde ancak belediye hudutları dışında, köyde veya beldede görev alan kişi, yalnız il genel meclisi üyesi seçimi için oyunu kullanır.

ç) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu köyün başlı olduğu ilçede veya bu ilçeye başlı belde veya başka bir köyde görev alan kişi, yalnız il genel meclisi üyesi seçimi için oy kullanır.

d) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu ilçe dışında başka bir ilçede veya başka bir ilde görevlendirilenler hiçbir seçim türünde oy kullanamazlar.

3) 298 sayılı Kanun'un 94'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan; "Milletvekilleri ile milletvekili adayları seçmen bilgi kârdını göstermek suretiyle kayıtlı oldukları seçim çevresi dışında da oylarını kullanabilirler." hükmü, mahalli idareler genel seçimlerinde uygulanmaz. Dolayısıyla, milletvekilleri kayıtlı oldukları sandık seçmen listesi dışında oy kullanamazlar.

Sandık kurulu, bu madde kapsamında oy kullanan kimselerin ilgili belgelerini, oy verme işleminden önce alır. Bu belgeler, diğer seçim evrakı ile birlikte ilçe seçim kuruluna teslim edilir.

Bu madde uyarınca oy kullanan seçmenlerin ad ve soyadları ile kimlik bilgileri, oy kullandıkları sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak karısına imzaları alınır (298/94).

Yukarıda sayılan seçmenlerin sayısı, o sandık seçmen listesine dâhil edilmez, oy kullanan seçmenlerin toplamına dâhil edilir.

Sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işlemler

MADDE 33- Oy verme bitince, kurul başkanı bunu yüksek sesle ilan eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Oy sandıkları saat 17.00'den önce açılmaz (298/96).

Ancak Yüksek Seçim Kurulunun 19/12/2023 tarihli ve 2023/1559 Kararı uyarınca; Adıyaman, Ağrı, Artvin, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Kars, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Trabzon, Tunceli, Van, Bayburt, Batman, Şırnak, Ardahan, Iğdır ve Kilis illerinde ve bu illerde bulunan ceza infaz kurumlarında oy sandıkları saat 16.00'dan önce açılmaz.

Sandık seçmen listesindeki bütün seçmenler oylarını kullanmış olsalar dâhi oy vermenin bitim saatinden önce sandıklar kesinlikle açılmaz (298/96).

Seyyar sandık kurulu ile il kilendirilen sandıklarda sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işlemler

MADDE 34- Seyyar sandık kurulu ile il kilendirilen sandık kurulu, seyyar sandık kurulu gelmeden ve uygunluk teslim tutanağı ile seyyar sandık kuruluna ait zarflar teslim alınmadan kendi sandığını açamaz.

Bu sandık kurulları, oy sayımına geçmeden önce Seyyar Sandık Kurullarının Oluşumu ile Görev ve Yetkilerine Dair 138/II sayılı Genelge hükümlerini dikkate alarak işlem yaparlar.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Sayım ve dökümün açık olması ve sayım düzeni

MADDE 35- Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler.

Kurul; çalı malarını düzenli yürütülmesi bakımından, sayım ve döküm masası etrafında bo kalması gereken kısmı bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu i lemleri izlemelerine engel olmayacak (ip germek gibi) tedbirleri alabilir (298/95).

Sayım ve döküm sırasında sandı ın bulundu u odanın ~~kapısı~~ açık tutulur.

Masa üzerindeki e yaların kaldırılması, oy verenlerin sayısının denetlenmesi ve tutana a geçirilerek ilanı

MADDE 36- Masa üzerinde, sandıktan ba ka ne varsa kaldırılır. Oy vermenin bitti i saat tutanak defterine geçirilir. Bundan sonra sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı ile adları hizasındaki imza veya parmak izleri sayılarak oy vermi olanların toplamı tespit edilerek;

- a) Köy ve mahalle seçimlerinde KM/2 (Örnek:51),
- b) İl genel meclisi seçimlerinde G/2 (Örnek:53),
- c) Belediye ba kanlı ı seçimlerinde BB/2 (Örnek:54),
- ç) Büyük ehir belediyesi seçimlerinde BBB/2 (Örnek:54/1),
- d) Belediye meclis üyeli i seçimlerinde BM/2 (Örnek:54/2),

sayılı tutanaklara geçirilir ve sonuçları yüksek sesle ilan edilir (298/96).

SEÇS S'ten yalnızca A4 formatında beyaz kâ ıda çıktısı alınan yukarıda sayıları belirtilen sandık sonuç tutanakları kullanılır. Fotokopi ile ço altılmı tutanaklar kullanılamaz.

Kullanılmayan birle ik oy pusulaları ve zarflar

MADDE 37- Oy zarflarından veya birle ik oy pusulalarından kullanılmayanlar sayılır; oylarını veren seçmen sayısına eklenerek kurula teslim edilmi bulunan birle ik oy pusulası veya zarf miktarı toplamına uygun olup olmadığı tespit edilir. Kullanılmayan birle ik oy pusulaları veya zarflar ayrı ayrı paket haline getirilerek mühürlenir, üzerlerine sayıları yazılır.

Kullanılmayan birle ik oy pusulaları ve zarf sayısı; köy ve mahalle seçimlerinde KM/2 (Örnek: 51), il genel meclisi seçimlerinde G/2 (Örnek:53), belediye ba kanlı ı seçimlerinde BB/2 (Örnek:54), büyük ehir belediyesi seçimlerinde BBB/2 (Örnek:54/1), belediye meclis üyeli i seçimlerinde BM/2 (Örnek:54/2) sayılı tutana a yazılır.

Sandık kurulu ba kanı, "EVET" veya "TERC H" mühürlerini bir zarfa koyarak bu zarfın a zını kapatır ve mühürler, kullanılmamı ve paketlenmi olan birle ik oy pusulaları ve zarflarla birlikte, "EVET" veya "TERC H" mühürleri konulmu olan bu zarfı ilçe seçim veya görevli geçici ilçe seçim kuruluna teslim edilecek torbaya koyar ve torbanın bu kısmını sicimle ba lar.

Bu i lemler bitirildikten sonra sandıktan çıkacak birle ik oy pusulalarının konmasına yarayan torbanın bo oldu u tespit ve ilan olunur. Bütün bu i lemler tutana a geçirilir (298/97).

Sandı ın açılması, zarfların sayılması, geçerli ve geçersiz zarfların ayrılması

MADDE 38- Sandık, yukarıdaki maddelerde belirtilen i ve i lemler tamamlandıktan sonra, oy verme yerinde hazır bulunanların gözü önünde, sandık kurulu ba kanı tarafından açılır.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Sandıktan çıkan zarflar, sandık kurulu başkan tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve o seçimde kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir. Tespit edilen zarf sayısı, o seçime ait özel tutanağın [(KM/2), (G/2), (BB/2), (BBB/2), (BM/2), (Örnek: 51, 53, 54, 54/1, 54/2)] ilgili yerine işlenir.

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

- a) Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- b) "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,
- c) Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
- ç) Üzerinde ilçe seçim kurulu mührü bulunmayan,
- d) Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan,
- e) Tamamı yırtılmış olan,
- f) Üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan, zarflar geçersiz sayılır (298/78-2, 298/98).

Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsada dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır (298/98-4).

Titraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramayan geçersiz sayılan zarflar, başkan tarafından bir kenara ayrılır. Sandık kurulu, bütün zarflar kontrol edildikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir. Bundan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı ayrı ayrı o seçime ait özel tutanağın ilgili yerine işlenir.

Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile oy kullanan seçmen sayısı kararlaştırılır.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkanlık işlemi yapılmaz.

Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitlik sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkan tarafından geçerli zarflar arasından, eşitlik sağlayacak sayıda zarfı gelmiş çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı ilgili tutanağın [(KM/2), (G/2), (BB/2), (BBB/2), (BM/2), (Örnek: 51, 53, 54, 54/1, 54/2)] yazılır.

Yukarıda belirtilen işlemler bittikten sonra, geçerli oy zarfları sandığın içine tekrar konularak sayıma geçilir.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandıklar, bütün seçimlere ait sayım ve döküm işlemleri bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz (298/98).

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Sayım ve döküm işlerine başlanması

MADDE 39- Oyların sayım ve dökümüne derhal başlanır, açık ve aralıksız yapılır. Yapılacak ikâyet ve itirazlar, işi durdurmaz.

Sandık kurulu başkanlığı, sayım ve döküm işlerine başlamadan önce, sayım ve döküm cetvellerinin boş ve yazısız olduğunu hazır bulunanlara gösterir.

Başkanlığın sayım ve döküm sırasında kurul üyeleri arasında iş bölümü yapması

MADDE 40- Sandık kurulu başkanlığı, oy sayım ve dökümünün düzenini sağlamak bakımından;

- a) Bir üyeyi sandıktaki zarfları kendisine vermek,
- b) Her üyeyi okunan oy pusulalarını sayım ve döküm cetvellerine işlemek,
- c) Bir üyeyi okunan ve dökümü yapılan oy pusulalarını ve açılan zarfları masa üzerine düzenli biçimde yerleştirmek ve korumak, üzerine görevlendirir.

Zarfların açılması ve oyların sayım ve dökümü

MADDE 41- Mahalli idareler Genel Seçimlerinde;

a) Büyük şehirlerde, sırasıyla büyük şehir belediye başkanlığı, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyesi iş ve muhtarlık,

b) Diğer illerde, sırasıyla belediye başkanlığı, belediye meclisi üyesi iş, il genel meclisi üyesi iş ve muhtarlık,

seçimlerine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

Aynı zarf içinde birden fazla oy pusulası bulunacağından, zarf içinden eksik oy pusulası çıkmıyorsa eksik çıkan oyların hangi seçim türüne ait olduğunu ve sayısı ile içinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı toplamı, zarfların açılması bittikten sonra tespit edilip sandık sonuç tutanağına işlenir.

Zarfin içinden aynı seçim türüne ait birden fazla oy pusulası çıkmaması halinde, sadece bu seçim türüne ait oy pusulaları hesaba katılmaz, diğerleri hesaba katılır.

Zarfıta kullanılması gereken oy pusulalarından biri veya birkaçı eksik çıkarsa bile, zarftan çıkan diğer oy pusulaları hesaba katılır.

Geçerli olmayan oy pusulaları

MADDE 42- a) Sandık kurulunca verilen ve o seçim için düzenlenmiş biçim ve renkte olmayan,

b) Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunmayan,

c) Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,

ç) Hiçbir yerine “TERCİH” veya “EVET” mührü basılmamış olan,

d) Birden fazla siyasi partiye veya başkanlıksız adaya ayrılan alanlara “TERCİH” veya “EVET” mührü basılmış olan,

e) Birden fazla siyasi partiye veya başkanlıksız adaya ayrılan alana taşınmış “TERCİH” veya “EVET” mührü bulunan,

f) Sandığın ait olduğu seçim çevresinden başka bir seçim çevresi için düzenlenmiş olan,

g) Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,

ğ) Üzerine “TERCİH” veya “EVET” mührü dışında veya “TERCİH” veya “EVET” mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kağıdı, mühür veya parmak izi basılmış olan,

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

h) Üzerinde siyasi partilere veya bağımsız adaylara ait bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,

ı) Üzerinde yer alan matbu yazıların ve etiketlerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya etiketler çizilmiş olan,

birle iki oy pusulaları geçerli değildir.

Ancak;

Aşağıdaki haller oy pusulalarını geçersiz kılmaz:

a) Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,

b) Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazı ile yırtılması,

c) Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılabilmesi,

ç) Birle iki oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle "TERCİH" veya "EVET" mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,

d) Bir siyasi parti veya bağımsız aday alanına basılan "TERCİH" veya "EVET" mührünün alanları ayıran çizgili bölgeye taşınması,

e) Başka bir siyasi parti veya bağımsız adayın alanına taşınarak kayıtlı, siyasi parti veya bağımsız aday alanına birden çok "TERCİH" veya "EVET" mührü basılması,

f) Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması.

Zarftan çıkan oy pusulalarında bir seçim türüne ait olanının geçersiz olması, diğerlerinin geçersiz sayılmasını gerektirmez.

1 genel meclisi ile belediye seçimlerinde seçim sonuçlarının sayım ve döküm cetvellerine geçirilmesi

MADDE 43- Sandık kurulu başkan tarafından görevlendirilen üye, oy zarfını sandıktan teker teker alarak başkanı verir. Başkan zarfı açarak içinden çıkan oy pusulalarını okumadan önce, seçim türüne göre ters çevirerek tasnif edip masanın üstüne koyar. Bu işlem tamamlandıktan sonra başkan, 41'inci maddedeki sıraya göre oy pusulasının ön yüzünü herkesin görebileceği ve işaretlenebileceği şekilde okur (298/100-5).

Birle iki oy pusulası üzerinde hangi partiye veya bağımsız adaya ait yere "EVET" veya "TERCİH" mührü basılmış ise, o partinin adı veya bağımsız adayın adı ve soyadı okunur.

Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldığı ve herhangi bir itirazla ramadan geçerli sayılan her oy, okunmasını müteakiben, görevli iki üye tarafından, aynı anda sayım ve döküm cetvelinde o siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılmış bulunan sütundaki rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle ayrı ayrı işaretlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapılmadığı, sandık kurulu başkan tarafından sürekli denetlenir.

Okunan geçerli oy pusulaları ve zarflar, görevli üye tarafından, masa üzerinde düzenli biçimde yerleştirilir ve muhafaza edilir.

Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra; itiraz edilmeksizin geçerli sayılan ve her iki sayım ve döküm cetveline işlenen oy sayıları, her siyasi parti veya bağımsız adayın sütununda işaretlenmiş son rakamlar karışılarak, her siyasi parti veya bağımsız adayın aldığı geçerli oy sayısının iki cetvelde de aynı olup olmadığı başkan tarafından kontrol edilir. Oy sayıları aynı ise, her siyasi parti veya bağımsız adayın aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, o seçim türüne ait sandık kurulunca düzenlenecek sandık sonuç tutanaklarına rakam ve yazı ile işlenir.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları ve kendi hanelerine işlenmiş geçerli oy sayılarını gösteren rakamların her iki görevlinin tuttuğu sayım ve döküm cetvelinde aynı olmaması halinde ikinci sayım yapılır. İkinci sayımda, geçerli tüm oy pusulaları yeniden, tek tek okunarak, boş ve yazısız ayrı iki sayım ve döküm cetveline işlenir. Bu cetvellerdeki oy sayıları aynı ise, her siyasi parti ve bağımsız adayın aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, o seçim türüne ait sandık kurulunca düzenlenecek sandık sonuç tutanaklarına rakam ve yazı ile işlenir.

İkinci sayımda kullanılan sayım ve döküm cetvelinde yer alan oy sayıları da aynı çıkmazsa, yukarıda belirtilen usule göre üçüncü sayım yapılır ve kurulun varsa siyasi partili olmayan, yoksa başkan tarafından belirlenecek üyesi tarafından tek sayım ve döküm cetveline işlenmek suretiyle sonucuna göre işlenir. Birden fazla sayım yapılan hallerde, bu sayımlarda kullanılan sayım ve döküm cetvellerinin üzerine, hangi sayıma ait olduğu büyük harflerle yazılır ve tüm cetveller muhafaza edilir.

Açılan sandığa ait son oy pusulası okunduktan sonra, sandık başkanı tarafından o sandığa ait açılmayan geçerli zarf olup olmadığı kontrol edilir ve açılan zarfların sayısı ile sandıktan çıkan ve tutanağa işlenmiş olan geçerli zarf sayısı karşılaştırılır ve sonuç tutanak defterine işlenir.

Geçerli oyların sayım ve döküm cetvellerine işlenmesinden sonra, hesaba katılıp katılmaması veya geçerli sayılıp sayılmaması yönünden tereddüt edilen veya itirazla başvurmuş olan oy pusulaları, sandık kurulunca ayrı ayrı değerlendirilerek karara bağlanır ve bu karar, tutanak defterine yazıldıktan sonra mühürlenip imzalanır.

Sandık kurulu kararı ile geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelinde işlenmiş olan siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılmış bulunan sütuna işlenir. Bu şekilde geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulalarının toplam sayısı, o seçim türüne ait sandık sonuç tutanaklarının ilgili yerine işlenir.

Kararla geçerli sayılan oy pusulaları ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır.

Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları, ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır. Bu oy pusulaları yakılamaz, yırtılamaz ve yok edilemez. Bunların sayısı, o seçim türüne ait sandık sonuç tutanaklarının ilgili yerine işlenir.

Yukarıda belirtilen işlemler tamamlandıktan sonra, sayım ve döküm cetvelinde siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldığı oyların toplam sayısı, kendi sütununun altına rakamla ve yazı ile yazılır.

Sayım ve döküm cetvelinde, siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldığı oylar, orada bulunanlara başkan tarafından yüksek sesle ilan edilir.

Bu ilandan sonra, sayım ve döküm cetvelindeki sonuçlar, ilgili seçim türüne ait sandık sonuç tutanağına okunaklı şekilde işlenir. Bu bilgilerin doğruluğu, sandık başkanı tarafından sayım ve döküm cetveli sonuçları ile karşılaştırıldıktan sonra, ilgili seçim türüne ait sandık sonuç tutanağına başkan ve üyeler tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandık sonuç tutanağı yukarıda belirtilen işlemler tamamlanmadan imzalanamaz.

Bütün bu işlemler, tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

SEÇİM S' ten elektronik ortamda alınan il genel meclisi, büyük şehir belediye başkanı, belediye başkanı ve belediye meclisi üyesi işlemlerine ilişkin sandık sonuç tutanaklarında, her sandık için farklı sandık numarası ve karekod kaydı bulunduğundan, söz konusu tutanakların bilgisayardan sadece A4 formatında beyaz kâğıda çıktısı alınır. Bu sebeple fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılamaz. Söz konusu tutanaklar ilçe seçim

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

kurullarınca tarayıcıdan geçirileceğinden buru turulmaması, katlanmaması, karekodun üzerinin herhangi bir şekilde çizilmemesi, ıslatılmaması vb. hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bu nedenle sandık sonuç tutanakları imzalanıp, mühürlendikten sonra ilçe seçim kuruluna teslim edilinceye kadar katlanmadan sırtı abileceği po et dosya içerisinde muhafaza edilmelidir.

ÖRNEK:

Sandık kurulu ba kanı, geçerli olan veya hesaba katılacağında tereddüt edilmeyen her birle iki oy pusulasını okudukça cetvel yazıcısı iki üye tarafından, il genel meclisi üyesi i seçiminde G/1 (Örnek: 50), belediye meclisi üyesi i seçiminde BM/1 (Örnek: 49/3), büyük ehir belediye ba kanı seçiminde BBB/1 (Örnek: 49/1), belediye ba kanı seçiminde BB/1 (Örnek: 49/2) sayılı cetvelin özel sütunlarına a a idaki şekilde i lenir.

Siyasi partilerin ve ba ımsız adayların aldıkları geçerli her oy pusulası, adlarının altındaki sütuna sıra ile i aretlenir.

Anılan cetvellerde ilk önce seçime katılmı olan her siyasi partiye bir sütun ayrılmak ve birle iki oy pusulası sırası göz önünde tutulmak ko uluyla, siyasi partilerin adları soldan sa a do ru sütunların yukarıdaki hanelerde ve bundan sonra da varsa her ba ımsız adaya bir sütun ayrılmak artıyla ba ımsız adayların ad ve soyadları sütunların yukarıdaki hanelerde yer alır.

Bu i bitince ilk oy pusulası hangi ba ımsız adaya veya siyasi partiye ait ise, o siyasi partiye veya ba ımsız adaya ayrılmı bulunan sütundaki (1) rakamı çizilir ve bundan sonraki pusula, aynı siyasi parti veya ba ımsız adaya ait ise, onun sütunundaki (2) rakamı çizilir. ayet di er bir siyasi parti veya ba ımsız adaya ait ise o siyasi parti veya ba ımsız adaya ayrılmı sütundaki (1) rakamı çizilir ve i lemler böylece tekrarlanarak pusulaların sonuçları cetvellere i lenir.

Pusulaların okunmasından sonra her sütunda çizilmi bulunan son rakam, o sütuna sahip olan siyasi parti veya ba ımsız adayın almı oldu u oy sayısını göstereceğinden, bu sayı sütunun altındaki haneye rakamla ve yazı ile yazılır. Sonuçlar orada bulunanlara yüksek sesle ilan edilir; tutanak tarih ve imza atılarak kapatılır (298/100).

Mü ahitlerin sayım-döküm i lemlerini takip etmeleri

MADDE 44- Parti mü ahitleri, sayım masası ba ında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak, parti mü ahitlerinin sayısı be ten fazla ise, hazır bulunanlar arasından ba kan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık ba ında kalacak be parti mü ahidi her biri ayrı partiden olmak üzere tespit edilir. Di er mü ahitlerle ba ımsız aday mü ahitleri için sayım i lemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır (298/100).

Sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi ve ilanı

MADDE 45- Sandık kurulu, her seçim türü için ayrı ayrı hazırlanmı sandık sonuç tutana mını iki nüsha olarak, sayım ve döküm i lemleri sırasında elde edilen bilgilere ve sayım ve döküm cetveli sonucuna göre düzenler. Bu tutanakların ait oldu u bölümüne, her seçim türüne ili kin bilgiler eksiksiz olarak i lendikten sonra, ba kan ve üyeler tarafından ad ve soyadları yazılarak imzalanır ve sandık kurulu mührü ile mühürlenir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca i lenmesi gereken bilgiler unlardır:

A) I genel meclisi üyesi i seçimine ait sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi

I genel meclisi üyesi i seçimlerinde oyların sayımı, sayım ve döküm cetvellerine i lenmesi bittikten ve sandık kurulu ba kanı sonuçları ilan ettikten sonra G/2 (Örnek: 53) sayılı tutana a a a ıda yazılı bilgiler i lenir.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

- 1) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin ve seçim bölgesinin adı ile sandığın numarası,
- 2) Oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,
- 3) Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası ile sayet sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılışın sebebi,
- 4) Oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı,
- 5) Birden fazla sayım ve döküm yapılmış ise sayısı,
- 6) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- 7) Varsa seyyar sandık numarası,
- 8) Seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmen sayısı,
- 9) İçeride seçim kurulundan teslim alınan;
  - Toplam zarf sayısı,
  - Kullanılmayarak artan zarf sayısı,
  - Toplam oy pusulası sayısı,
  - Kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı.
- 10) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olup oy kullanan seçmenlerin sayısı,
- 11) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak kanun gereği oy kullanan seçmen sayısı,
- 12) Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,
- 13) Sandıktan çıkan zarf sayısı,
- 14) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, e itli i sa lamak amacıyla 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesine göre yakılarak yok edilen zarf sayısı,
- 15) Sandıktan çıkan geçerli zarf sayısı,
- 16) Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçerli zarf sayısı,
- 17) Toplam geçerli zarf sayısı,
- 18) Geçerli oylar;
  - tiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
  - tiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı,
  - Geçerli oy pusulalarının toplamı.
- 19) Geçersiz oylar;
  - Sandıktan çıkan geçersiz zarf sayısı,
  - Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçersiz zarf sayısı,
  - Geçersiz zarf toplamı,
  - Geçersizlik sebebi,
  - çinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı,
  - Zarfın içinden il genel meclisi üyesi için oy çıkmamış ise eksik oyların sayısı,
  - Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı ve geçersizlik sebebi,
  - Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı ve hesaba katılmama sebebi,
  - Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

20) Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları toplam geçerli oyların yazı ve rakamla belirtilecek sayısı,

21) Oy vermede veya oyların sayım dökümünde kanuna aykırılık bulunduğu yolunda yapılan ihbar, itiraz ve şikâyetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret oldukları,

22) Sayım döküm sonucunun başkan tarafından sandık alanında bulunanlara ilan edildiği.

Not: Geçerli oy pusulalarının toplamı, siyasi partilerin ve varsa bağımsız adayın aldığı geçerli oy sayılarının toplamına eşit olmalıdır.

Sayım ve döküm işlemleri tamamlandıktan sonra;

Tüm partilerin aldığı oylar, varsa bağımsızların aldığı oylar ve geçersiz oyların toplamı; oy kullanan seçmen sayısına eşit olması gerekir.

Not: Sayım döküm cetveli ile sandık sonuç tutanağının imzalanmadan kararla tırlarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

B) Belediye başkan seçimi sandık sonuç tutanağının düzenlenmesi

Belediye başkan seçimlerinde oyların sayımı, sayım ve döküm cetvellerine işlenmesi bittikten ve sandık kurulu başkan sonuçları ilan ettikten sonra BB/2 (Örnek: 54) sayılı tutanağında yazılı bilgileri lenir:

1) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin, seçim çevresinin ve bölgesinin adı ile sandığın numarası,

2) Oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,

3) Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası ile sayım sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılış sebebinin sebebi,

4) Oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı,

5) Birden fazla sayım ve döküm yapılmış ise sayısı,

6) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,

7) Varsa seyyar sandık numarası,

8) Seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,

9) İlçe seçim kurulundan teslim alınan;

- Toplam zarf sayısı,

- Kullanılmayarak artan zarf sayısı,

- Toplam oy pusulası sayısı,

- Kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı.

10) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olup oy kullanan seçmenlerin sayısı,

11) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak kanun gereği oy kullanan seçmen sayısı,

12) Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,

13) Geçerli oylar;

- tiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,

- tiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı,

- Geçerli oy pusulalarının toplamı.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

14) Sandıktan çıkan zarf sayısı,

15) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, e itli i sa lamak amacıyla 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesine göre yakılarak yok edilen zarf sayısı,

16) Sandıktan çıkan geçerli zarf sayısı,

17) Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçerli zarf sayısı,

18) Toplam geçerli zarf sayısı,

19) Geçersiz oylar;

- Sandıktan çıkan geçersiz zarf sayısı,

- Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçersiz zarf sayısı,

- Geçersiz zarf toplamı,

- Geçersizlik sebebi,

- çinden hiç oy pusulası çıkmayan bo zarf sayısı,

- Zarfın içinden belediye ba kanlı ı için oy çıkmamı ise eksik oyların sayısı,

- Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı,

- Geçersizlik sebebi,

- Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı,

- Hesaba katılmama sebebi,

- Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı.

20) Siyasi partilerin ve ba ımsız adayların aldıkları toplam geçerli oyların yazı ve rakamla belirtilecek sayısı,

21) Oy vermede veya oyların sayım dökümünde kanuna aykırılık bulundu u yolunda yapılan ihbar, itiraz ve ikâyetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,

22) Sayım döküm sonucunun ba kan tarafından sandık alanında bulunanlara ilan edildi i.

Not: Geçerli oy pusulalarının toplamı, siyasi partilerin ve varsa ba ımsız adayın almı oldu u geçerli oy sayılarının toplamına e it olmalıdır.

Sayım ve döküm i lemleri tamamlandıktan sonra;

Tüm partilerin aldı ı oylar, varsa ba ımsızların aldı ı oylar ve geçersiz oyların toplamı; oy kullanan seçmen sayısına e it olması gerekir.

Not: Sayım döküm cetveli ile sandık sonuç tutana ının imzalanmadan kar ıla tırılarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

C) Belediye meclis üyesi i seçimi sandık sonuç tutana ının düzenlenmesi

Belediye meclis üyesi i seçimlerinde oyların sayımı, sayım ve döküm cetvellerine i lenmesi bittikten ve sandık kurulu ba kanı sonuçları ilan ettikten sonra BM/2 (Örnek: 54/2) sayılı tutana a a a ıda yazılı bilgiler i lenir:

1) Sandı ın bulundu u ilin, ilçenin, seçim çevresinin ve bölgesinin adı ile sandı ın numarası,

2) Oy vermenin yapıldı ı tarih ve gün,

3) Oy sandı ının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılı saat ve dakikası ile ayet sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılmı ise bunun sebebi,

4) Oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı,

5) Birden fazla sayım ve döküm yapılmı ise sayısı,

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

- 6) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- 7) Varsa seyyar sandık numarası,
- 8) Seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- 9) İç seçim kurulundan teslim alınan;
  - Toplam zarf sayısı,
  - Kullanılmayarak artan zarf sayısı,
  - Toplam oy pusulası sayısı,
  - Kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı.
- 10) Sandık ve varsa seyyar seçmen listesinde yazılı olup oy kullanan seçmenlerin sayısı,
- 11) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak kanun gereği oy kullanan seçmen sayısı,
- 12) Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,
- 13) Geçerli oylar;
  - tiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
  - tiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı,
  - Geçerli oy pusulalarının toplamı.
- 14) Sandıktan çıkan zarf sayısı,
- 15) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, e itli i sa lamak amacıyla 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesine göre yakılarak yok edilen zarf sayısı,
- 16) Sandıktan çıkan geçerli zarf sayısı,
- 17) Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçerli zarf sayısı,
- 18) Toplam geçerli zarf sayısı,
- 19) Geçersiz oylar;
  - Sandıktan çıkan geçersiz zarf sayısı,
  - Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçersiz zarf sayısı,
  - Geçersiz zarf toplamı,
  - Geçersizlik sebebi,
  - çinden hiç oy pusulası çıkmayan bo zarf sayısı,
  - Zarfın içinden belediye meclisi üyesi için oy çıkmamı ise eksik oyların sayısı,
  - Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı,
  - Geçersizlik sebebi,
  - Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı,
  - Hesaba katılmama sebebi,
  - Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı.
- 20) Siyasi partilerin ve ba ımsız adayların aldıkları toplam geçerli oyların yazı ve rakamla belirtilecek sayısı,
- 21) Oy vermede veya oyların sayım dökümünde kanuna aykırılık bulundu u yolunda yapılan ihbar, itiraz ve ikâyetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,
- 22) Sayım döküm sonucunun ba kan tarafından sandık alanında bulunanlara ilan edildi i.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Not: Geçerli oy pusulalarının toplamı, siyasi partilerin ve varsa bağımsız adayın aldığı geçerli oy sayılarının toplamına eşit olmalıdır.

Sayım ve dökümü işlemleri tamamlandıktan sonra;

Tüm partilerin aldığı oylar, varsa bağımsızların aldığı oylar ve geçersiz oyların toplamı; oy kullanan seçmen sayısına eşit olması gerekir.

Not: Sayım döküm cetveli ile sandık sonuç tutanağının imzalanmadan kararlaştırılarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

1 genel meclisi üyeli seçimi ve belediye seçimi sandık sonuç tutanaklarının ilanı

MADDE 46- Seçim türüne göre düzenlenen sandık sonuç tutanağının onaylı bir sureti, sandık kurulu tarafından sandığın konulduğu bina veya yapıda herkesin görebileceği bir yere asılır. Bu tutanak oy verme gününden itibaren bir hafta süreyle asılı kalır.

Sandık sonuç tutanağının birer sureti, yeteri kadar hazırlanarak sandık kurulu başkan ve üyelerince imzalandıktan ve mühürlendikten sonra seçime katılma yeterliliği olan ve talep eden siyasi parti ve bağımsız adayların müahitlerine verilir. Bu tutanaklar talep halinde öncelikle sandık kurulunun siyasi partili üyelerine imzalarıyla verilir. Ancak bu halde, o partinin müahidinde ayrıca tutanak verilmez. Müahitlere verilecek sandık sonuç tutanakları, çok yapraklı kopyalı suret biçiminde hazırlanır. Sandık sonuç tutanağı verilen müahit ve sandık kurulu üyelerinin ad ve soyadları ile temsilcisi oldukları siyasi partinin adı veya bağımsız adayın adı ve soyadı sandık kurulu tutanak defterine yazıldıktan sonra tutanağın teslim alındığına dair imzaları alınır.

Sandık kuruluna, oy pusulasındaki siyasi parti ve bağımsız aday sayısından beş fazla sayıda sandık sonuç tutanağı verilir (298/105).

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/meclisi seçimlerindeki oy pusulalarına ilişkin özel hükümler

MADDE 47- Köy ve mahalle seçimlerinde adaylık usulü bulunmadığından, seçmenler diledikleri kimselere oy verebilirler ve muhtar ile ihtiyar meclisi/heyeti üye sayısı kadar ismin birlikte yazılı olduğu oy pusulasını zarfa koyarak sandığa atarlar (2972/32).

Kapalı oy verme yerinde bulunan beyaz kâğıt seçmen tarafından oy pusulası olarak doldurulabileceği gibi beyaz kâğıda basılan, teksir edilen, herhangi bir araçla veya elle çözümlenen oy pusulaları da oy verme yerinde oy zarfına konularak sandığa atılır.

Ad ve soyadları aynı olan muhtar ve ihtiyar meclisi/heyeti üye adlarının yanına parantez içinde anne-baba adlarının, bu da aynı olduğu takdirde anne-baba adının yanına doğum tarihi yazılı oy pusulası kullanılır.

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/meclisi seçimlerinde geçersiz sayılacak oy pusulaları

MADDE 48- A) Aşağıda yazılı oy pusulaları geçerli değildir (Bu oy pusulaları paketlenip üzeri mühürlenir ve sayısı yazılır.):

- 1) Beyaz kâğıda yazılmaması,
- 2) Hangi seçmen tarafından atıldığını belli edecek biçimde imza, mühür ve sair işaret taşıyan veya bu nitelikte zarftan çıkan veya zarf içinde el ilanı ve herhangi bir madde bulunan,
- 3) Sandık kurulunca okunamayan, oy verilen kişinin kim olduğu veya hangi seçim için kullanıldığını anlamayan,
- 4) Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

5) Zarfın içinden o seçime ait birlikte yazılmış oy pusulası yerine, muhtar ve ihtiyar heyeti/meclisi üyesi i seçiminde oy pusulasına tek muhtar adayının ismi veya sadece ihtiyar heyeti/meclisi adaylarının yazılı olduğu oy pusulaları,

6) simler dışında meslek ve sıfatları ile lakap, unvan gibi belirleyici ibareler taşıyan oy pusulaları,

7) Bir adaya ait muhtar ve ihtiyar meclisi/heyeti üyesi i oy pusulasında muhtarın isminin çizilerek (yerine isim yazılmadan) ve başka bir adaya ait muhtar ve ihtiyar meclisi/heyeti üyesi i oy pusulasında ise ihtiyar meclisi/heyeti üyelerinin isimlerinin tamamı çizilmek suretiyle bir zarfa konulması halinde, muhtar için ayrı oy pusulası, ihtiyar meclisi/heyeti için ayrı oy pusulası konulmuş olacağından, oy pusulaları geçersiz sayılır.

B) A a rdaki haller oy pusulalarını geçersiz kılmaz:

1) Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması.

2) Bütünlü ü bozulmaksızın bir kısmının kazı ile yırtılması.

3) Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılması (298/101).

4) Birlikte yazılan oy pusulası üzerinde ihtiyar meclisi/heyeti isimleri çizilip yerine o seçim çevresinde seçilecek sayı kadar ki isminin yazılması.

5) Birlikte yazılan oy pusulası üzerinde ihtiyar meclisi/heyeti isimleri çizilip yerine o seçim çevresinde seçilecek sayıdan daha az sayıda ki isminin yazılması.

6) “Aza” ve “Üye” kelimeleri eş anlamlı olduğundan, bu kelimelerden birinin yazılması.

7) Birlikte yazılan oy pusulası üzerine “Muhtar” veya “Muhtar Adayı” ile “Üye Adayı”, “ ihtiyar Meclisi Üyesi” veya “ ihtiyar Heyeti Üyesi” sözcüklerinin yazılması.

8) Muhtar ve ihtiyar meclisi/heyeti üyesi i seçiminde oy pusulalarına “EVET” veya “TERC H” yazılı mührün basılması gerekmemekle birlikte, “EVET” veya “TERC H” yazılı mührün basılması.

9) Aynı aday isminin bir oy pusulasında birden fazla yazılması (tek oy sayılır).

10) Oy pusulasına muhtar adayının yanında tek ihtiyar heyeti/meclisi üyesi adayının yazılması.

Not 1: Birlikte yazılan oy pusulası üzerinde ihtiyar meclisi/heyeti isimlerinden o seçim çevresinde seçilecek sayıdan daha fazla ki ismin yazılması halinde ihtiyar meclisi/heyeti oyları geçersiz olmakla birlikte muhtara verilen oy geçerlidir.

Not 2: Muhtarlık için kullanılan oy pusulaları, muhtarlık için oy kullanma hakkı bulunan seçmen sayısından fazla çıkarsa, tüm muhtarlık oy pusulaları tekrar ayrı ayrı zarflara konularak sandığa atılır ve fazla kullanılan oy sayısı kadar zarf sandıktan çekilerek açılmadan ayrı olarak paketlenir ve bu husus tutanağa geçirilir. Sayım ve döküm işlemlerine bu işlem yapıldıktan sonra devam edilir.

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/meclisi seçimlerinde sonucun sayım ve döküm cetvellerine geçirilmesi

MADDE 49- Köy ve mahalle seçimlerinde zarflardan çıkan oy pusulalarının sayım ve döküm işine geçilir. Her oy pusulası okundukça; cetvel yazıcı iki üyeden her biri, önlerindeki KM/1 (Örnek: 49) sayılı cetvele arasında açıklanmış şekilde bilgi ve işaretleri yazar, aynı işlemler KM/11 (Örnek: 48) sayılı cetvel için de tekrarlanır. Bu şekilde okunup sayım ve döküm cetvellerine geçirilmiş oy pusulalarını bakan, diğer görevli üyeye verir, o da bunları torbaya atar.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

a) İlk oy pusulası okununca, pusulada yazılı kimsenin adı ve soyadı, köy ve mahalle muhtarları için kullanılan KM/1 (Örnek: 49) sayılı sayım ve döküm cetvelinin yukarısında en soldaki sütuna yazılır ve sütundaki (1) rakamının üstü çizilir. İkinci oy pusulası okununca, ayet ilk pusuladaki kimseye oy verilmiş ise, onun sütunundaki (2) rakamı çizilmekle yetinilir; ikinci pusulada başka bir kimsenin adı varsa, onun adı ve soyadı, soldan ikinci sütuna yazılır ve sütundaki (1) rakamının üstü çizilir. Bunlardan sonraki pusulalarda yazılı adların, daha önce geçmiş adlardan olup olmamasına göre, yukarıdaki işlemler tekrar edilir.

Bir kimsenin oylarının toplamını bulmak için o kimseye ayrılmış olan sütunda çizilmiş bulunan en son rakama bakmak yeterlidir. Bu rakam, mesela (50) ise, o kimse (50) oy almış demektir ve o sütunun en altındaki haneye rakamla ve yazı ile işlenecek sayı bu (50) sayıdır.

Oy pusulalarının okunması ve cetvellere geçirilmesi bittikten sonra oy almış bir kimsenin adı ve soyadının yazılı olduğu sütunun altına, aldığı oy sayısı rakamla ve yazı ile yazılır. Oyların etkili olduğu halinde muhtarlık, ihtiyar heyeti/meclisi üyeli seçimi tek sandıkta yapılmış ise sandık kurulu tarafından ad çekme ile kazanan muhtar, ihtiyar heyeti/meclisi üyesi belirlenerek sonuç orada bulunanlara yüksek sesle ilan olunur. (Muhtarlık, ihtiyar heyeti/meclisi üyeli seçimi birden çok sandıkta yapılmış ise, ad çekme işlemi ilçe seçim kurulu tarafından yapılır.) Bundan sonra da cetvellere tarih konur ve bunlar başkan ve üyeler tarafından imza edilir.

b) Köy ihtiyar meclisi ve mahalle ihtiyar heyeti üyelerine ait oyların sayımı ve dökümü için KM/11 (Örnek: 48) sayılı cetvel kullanılır. Birinci oy pusulası okununca, orada yazılı kimselerin ad ve soyadları cetveldeki sütunların üst tarafındaki hanelere, her sütun bir kimseye ayrılmakla artıyla, soldan sağa doğru yazılır ve her bir adın altındaki (1) rakamı çizilir. İkinci oy pusulası okununca, bu pusulada yazılı kimselerin, daha önceki oy pusulasındaki yazılı kimselerden olması halinde, onun adının altındaki (2) rakamı çizilmekle yetinilir; ikinci pusulada adı yazılı kimsenin ilk pusulada yazılı olanlardan başka birisi olması halinde, onun adı ve soyadı boş kalan ilk sütunun üstündeki haneye yazılır ve o sütundaki (1) rakamı çizilir. Üçüncü oy pusulası okununca bu pusulada geçen ad, daha önce geçmiş ve onun için bir sütun ayrılmış ise, o sütunun altındaki (2) veya (3) rakamı çizilmekle yetinilir; bu kimsenin adı ilk olarak geçiyorsa, kendisinin adı ve soyadı boş sütuna yazılır ve o sütundaki (1) rakamı çizilir. Daha sonraki pusulalarda geçen adların, daha önceki pusulalarda geçmiş ve kendileri için birer sütun ayrılmış kimseler olup olmamasına göre yukarıda yazılı işlemler tekrarlanır. Bir kimsenin oylarının toplamını bulmak için o kimseye ayrılmış olan sütunda çizilmiş bulunan en son rakama bakmak yeterlidir. Bu rakam, mesela (50) ise, o kimse (50) oy almış demektir ve o sütunun en altındaki haneye rakamla ve yazı ile işlenecek sayı bu (50) sayıdır.

Oy pusulalarının okunması ve cetvellere geçirilmesi bittikten sonra, oy almış her adayın adı ve soyadının yazılı olduğu sütunun altına, aldığı oy sayısı rakamla ve yazı ile yazılır. En yüksek oy alan adaydan başlanarak sıralanır. Oyların etkili olduğu halinde ad çekme ile kazanan üye ve sıralaması belirlenerek sonuç orada bulunanlara yüksek sesle ilan olunur. Bundan sonra cetvellere tarih konulur ve bunlar başkan ve üyeler tarafından imza edilir.

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/meclisi seçimine ait sayım ve döküm cetveli sonucunun tutanağa geçirilmesi

MADDE 50- Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/meclisi seçimlerinde oyların sayımı, sayım ve döküm cetvellerine işlenmesi bittikten ve sandık kurulu başkanlığı sonuçları ilan ettikten sonra KM/2 (Örnek: 51) sayılı tutanağa aşağıda yazılı bilgiler işlenir.

a) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin ve seçim bölgesinin (her muhtarlık bir seçim bölgesidir) adı ile sandığın numarası, oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

b) Oy sandığı'nın, sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılı saat ve dakikası, ayet sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılması ise bunun sebebi, oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı,

c) Birden fazla sayım ve döküm yapılmı ise sayısı,

ç) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,

d) İlçe seçim kurulundan teslim alınan;

- Toplam zarf sayısı,

- Kullanılmayarak artan zarf sayısı,

- Muhtarlık oy pusulaları sayısı muhtarlık için oy kullanma hakkı bulunan seçmen sayısından fazla ise sandıktan çekilen zarf sayısı,

e) Sandık seçmen listesinde yazılı olup oy kullanan seçmenlerin sayısı,

f) Sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak kanun gereği oy kullanan seçmen sayısı,

g) Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,

) Sandıktan çıkan zarf sayısı,

h) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, e itli i sa lamak amacıyla; 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesine göre yakılarak yok edilen zarf sayısı,

ı) Geçerli zarf sayısı,

i) Geçerli oylar;

- tiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,

- tiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı,

- Geçerli oy pusulalarının toplamı.

j) Geçersiz oylar;

- Geçersiz zarf sayısı,

- Geçersizlik sebebi,

- çinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı,

- Zarfın içinden muhtarlık veya ihtiyar heyeti için oy çıkmamı ise eksik oyların sayısı,

- Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı,

- Geçersizlik sebebi,

- Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı,

- Hesaba katılmama sebebi,

- Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı.

k) Muhtar ve üyelerin aldıkları toplam geçerli oyların yazı ve rakamla belirtilecek sayısı,

l) Oy vermede veya oyların sayım dökümünde kanuna aykırılık bulunduğu yolunda yapılan ihbar, itiraz, şikâyetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,

m) Sayım döküm sonucunun Bakan tarafından sandık alanında bulunanlara ilan edildiği.

Geçerli oylar ile geçersiz veya hesaba katılmayan oyların toplamı; oy kullanan seçmen sayısına eşit olmalıdır.

Geçerli oyların toplamı; köy/mahalle muhtar adaylarının aldığı oyların toplamına eşit olmalıdır.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

Muhtarlık seçiminde adaylık usulü olmadığından KM/2 (Örnek: 51) sayılı tutanakta yer alan (adayın adı ve soyadı) sözlerinden maksat, kendisine oy verilmiş kimsedir (298/100, 105).

Not: Sayım döküm cetveli ile sandık sonuç tutanağının imzalanmadan kararla tırlarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/meclisi seçimi sonucunu gösterir sandık sonuç tutanağının asılması

MADDE 51- Bu Genelge'nin 50'nci maddesine göre düzenlenen imzalı ve onaylı KM/2 (Örnek: 51) sayılı tutanak, sandık kurulu başkan tarafından sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılır. Bu tutanak bir hafta süre ile olduğu yerde asılı kalır.

Kendilerine muhtarlık için oy verilen kişiler tutanağın muhtar adayına, üyelik için oy verilen kişiler üye adayına ait olan sütununa geçirilir.

Sayım ilkin kâğıt ve belgelerin paketlenerek torbaya konulması

MADDE 52- Sandık kurulları, her seçim türüne ilkin kâğıt ve belgeleri ayrı ayrı olmak üzere, ilçe seçim kuruluna teslim etmek için aşağıdaki şekilde hazırlar;

- a) Zarflar açıldıktan sonra hesaba katılan ve geçerli sayılan oy pusulalarını,
- b) Zarflar açıldıktan sonra itiraz üzerine geçerli sayılan oy pusulalarını,
- c) Zarflar açıldıktan sonra hesaba katılmayan oy pusulalarını,
- ç) Açılmadan geçerli sayılmayıp saklanan zarfları,
- d) Kullanılmayarak artan ve iptal edilmiş bulunan oy pusulalarını,
- e) Kullanılmayarak artan zarfları,
- f) Alt tarafı imzalı sayım ve döküm cetvellerini,
- g) Sandık kurullarınca düzenlenen KM/2, G/2, BB/2, BBB/2, BM/2 (Örnek: 51, 53, 54, 54/1, 54/2) sayılı tutanakları,
  -) Geçerli sayılmış zarfları,
- h) Tutanak defterini,
- ı) Sandık seçmen listesini,
- i) Görme engelliler için hazırlanan oy kullanma ablonunu,

Ayrı ayrı paketler halinde sararak, üzerlerine sayılarını yazıp, üstlerini sandık kurulu mührü ile mühürleyip imzaladıktan sonra tamamını torbaya koyup başkanını yine kurul mührüyle mühürler ve imzalar.

Not: Sandık kurulu başkan sandık alanında seçimle ilgili hiçbir seçim evrakının unutulmamasına özen gösterir.

Sayım ilkin torbanın (kâğıt ve belgelerin) ilçe seçim kurulu başkanına veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanına teslimi

MADDE 53- Hazırlanan mühürlü torba ve sandık kurulu mührü, ilçe seçim kurulu başkanınca yapılacak düzenlemeye göre; sandık kurulu başkan ile ad çekme yoluyla belli edilecek en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve hiçbir yere ulaştırılmaksızın en kısa zamanda, ilçe seçim kurulu başkanına veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanına teslim edilir. Bu maddeye aykırı hareket edenler hakkında cezai soruşturma yapılır.

Kurulun diğer üyeleri ile müdahitler de isterlerse ve toplantıda yer varsa veya toplantı kendileri tarafından sağlanırsa başkanla birlikte gidebilirler.

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

İlçe seçim kurulu, torba ve sandık kurulu mührünü alarak, torbayı getiren üyeler önünde açıp içindekiler hakkında, bu seçimler için sandık kurulu ba kanına teslim edilmiş olan torba için BBB/10 (Örnek: 40) sayılı tutana 1 üç nüsha olarak düzenler.

Bu tutana ın alt tarafı, torbayı ve mührü teslim edenlerle ilçe seçim kurulu ba kanı ve üyelerden biri tarafından imzalanır. Bu tutana ın bir örne i sandık kurulu ba kanına verilir. Bir örne i de il seçim kuruluna gönderilecek evraka ba lanır.

Ayrıca seyyar sandık kurulları için, kullanılmayan birle ik oy pusulaları ve zarfların sayısı tutana a (Örnek 88/B) geçirilerek bunlarla birlikte oy sandı 1, sandık kurulu mühürleri ile di er oy kullanma araç ve gereçlerini sandık kurulu ba kanı ile ad çekme yoluyla belli edilecek siyasi partili en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve hiçbir yere u ranmaksızın en kısa zamanda, sandık kurulunun ba lı oldu u ilçe seçim kuruluna Örnek 88/B sayılı "Seyyar Sandık Kurulu Tarafından İlçe Seçim Kuruluna Teslim Edilecek Malzemeyi Gösterir Tutanak" ile teslim eder.

Sandık kurullarınca kullanılacak ve düzenlenecek basılı kâ ıtlar

MADDE 54- Sandık kurullarının kullanacağı ve düzenleyeceği basılı kâ ıtlara bu Genelge'nin çe itli maddelerinde de inilmiş veya bazıları örnek sayıları ile birlikte açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, kurulların çalışmalarını kolayla tırmak ve kendilerini denetlemelerini sağlamak üzere bunların tamamı, hangilerinin hangi seçim veya i için kullanılacağı ve düzenlenece i a a ıda gösterilmiştir.

a) Seçimle ilgili genel nitelikte basılı kâ ıtlar;

- OR/96 (Örnek: 19); 298 sayılı Kanun'un oy verme serbestli ine ve gizlili ine dair hükümlerini içeren bu levha sandık kurullarınca kapalı oy verme yerine **asılır**.

- OR/97 (Örnek: 20) sayılı "Uyarı Levhası" sandık çevresinde seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri bir yere asılır.

- OR/4 (Örnek: 2) sayılı sandık kurullarınca kullanılacak sandık seçmen listesi; seçmenin isminin bulunması ve oyunu kullanan seçmenlerin imzalarının alınmasında,

- OR/7 (Örnek: 2-C) sayılı Sandık Çevresine Asılacak Seçmen Listesi; sandık çevresinde seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilmeleri amacıyla, kullanılır.

b) Seçimlerin özelliklerine göre hazırlanmış basılı kâ ıtlar;

1) 1 genel meclisi üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kâ ıtlar:

- G/1 (Örnek 50); 1 Genel Meclis Üyeli i Seçimi Sayım Döküm Cetveli iki nüsha düzenlenir.

- G/2 (Örnek 53); 1 Genel Meclis Üyeli i Seçimi Sandık Sonuç Tutana 1, sayım-döküm i lemleri sırasında elde edilen bilgilerden ve sayım-döküm cetveli sonucundan yararlanılarak yeteri kadar düzenlenir. Bu tutanak, sandık çevresi içinde herkesin görebilece i bir yere asılır, burada bir hafta süreyle asılı kalır, onaylı birer örne i siyasi partilere ve isterlerse ba ımsız adaylara veya mü ahitlere verilir.

2) Belediye seçimlerinde:

a) Büyük ehir belediye ba kanı seçimi için düzenlenecek basılı kâ ıtlar;

- BBB/1 (Örnek: 49/1); Büyük ehir Belediye Ba kanlı 1 Seçimi Sayım Döküm Cetveli

- BBB/2 (Örnek: 54/1); Büyük ehir Belediye Ba kanı Seçimi Sandık Sonuç Tutana 1

b) Belediye ba kanı seçimi için düzenlenecek basılı kâ ıtlar;

- BB/1 (Örnek: 49/2); Belediye Ba kanlı 1 Seçimi Sayım Döküm Cetveli

- BB/2 (Örnek: 54); Belediye Ba kanı Seçimi Sandık Sonuç Tutana 1

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

c) Belediye meclisi üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar;

- BM/1 (Örnek: 49/3); Belediye Meclisi Üyeli i Seçimi Sayım Döküm Cetveli
- BM/2 (Örnek: 54/2); Belediye Meclisi Üyeli i Seçimi Sandık Sonuç Tutanağı
- BM/13 (Örnek:75); Her siyasi partinin belediye meclisi üyeleri kesin adaylarını gösteren liste (Bu liste il seçim kurulu tarafından hazırlanır. Listenin birisi sandık seçmen listesi ile birlikte sandık alanına, diğeri kapalı oy verme yerine asılır.)

3) Köy seçimlerinde:

a) Muhtar seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar;

- KM/1 (Örnek: 49); Mahalle veya Köy Muhtarlığı Seçiminde Sandık Kurullarınca Kullanılacak Sayım ve Döküm Cetveli iki nüsha olarak düzenlenir.

- KM/2 (Örnek: 51); Köy Muhtarı ve İhtiyar Meclisi Üyeli i, Mahalle Muhtarı ve İhtiyar Heyeti Üyeli i Seçimi Sandık Sonuç Tutanağı, sayım-döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilerden ve sayım-döküm cetveli sonucundan yararlanılarak yeteri kadar düzenlenir. Bu tutanak, sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılır, burada bir hafta süreyle asılı kalır.

b) Köy ihtiyar meclisi üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar;

- KM/11 (Örnek: 48); Köy İhtiyar Meclisi Üyeli i, Mahalle İhtiyar Heyeti Üyeli i Seçiminde Sandık Kurullarınca Kullanılacak Sayım ve Döküm Cetveli iki nüsha olarak düzenlenir.

- KM/2 (Örnek: 51); Köy Muhtarı ve İhtiyar Meclisi Üyeli i, Mahalle Muhtarı ve İhtiyar Heyeti Üyeli i Seçimi Sandık Sonuç Tutanağı, muhtar için düzenlenen aynı tutanağa eklenir.

4) Mahalle seçimlerinde:

-Mahalle muhtarı ve ihtiyar heyeti üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar köy muhtarı ve ihtiyar meclisi üyeleri için düzenlenecek kâğıtların aynıdır.

İkâyet ve itiraz

MADDE 55- Sandık kurulu başkanlarının veya bu kurulların yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine veya herhangi bir kimsenin, 298 sayılı Kanun'un koyduğu yasaklara aykırı hareketlerine karşı, bu işlem veya tedbirlerin veya sair işlemlerinin düzeltilmesi veya bu Kanun'un koyduğu yasaklara uymayanların bu hareketlerinin önlenmesi için sandık kurullarına başvurulabilir. Bu şekildeki başvuruya ikâyet denilir. Sandık kurullarınca verilmiş herhangi bir kararın 298 sayılı Kanun'a aykırı olması nedeniyle kaldırılması veya bu Kanun'a uygun hale getirilmesi için ilçe seçim kurullarına başvurulabilir. Bu başvuruya da itiraz denilir (298/110, 116, 119).

İkâyet ve itiraza yetkili kişiler

MADDE 56- İkâyet ve itiraza yetkili kişiler şunlardır;

- a)** Seçme yeterliliğine sahip seçmenler;
- b)** Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kurulu kademelerinin (il ve ilçe kurullarının) başkanları veya vekilleri,
- c)** Siyasi partiler ve başkanlıksız adayların müdahitleri,
- ç)** Adaylar (298/110, 116).

İkâyetlerin nasıl yapılacağı ve sözlü ikâyetin tutanağa geçirilmesi

MADDE 57- İkâyet dilekçe ile veya sözlü olarak yapılabilir. Sözlü ikâyetler gerekçesiyle birlikte özel bir tutanağa yazılır. Bu tutanak; adı, soyadı ve adresi de yazılarak ikâyetçiye imza ettirilir. İkâyetçi imza atamaz ise sol elinin başparmağı bastırılır (298/112).

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

ikâyet üzerine yapılacak inceleme

MADDE 58- ikâyet dilekçesini alan veya ikâyeti yukarıdaki madde gere ince tutanağa geçiren sandık kurulu, ilk önce ikâyetçinin bu Genelge'nin 56'ncı maddesine göre ikâyete yetkili kimselerden olup olmadığını inceler ve ikâyetçi, ikâyete yetkili kimselerden de ilse, başka bir husus üzerinde durmaksızın ikâyeti hemen reddeder. Kurul, ikâyetçinin ikâyete yetkili kimselerden olduğunu anlarsa, o zaman ikâyetin haklı veya yerinde olup olmadığını inceler.

ikâyetin karara bağlanması

MADDE 59- ikâyetin haklı veya yerinde görülmesi halinde kurul, karar yazmaya ihtiyaç olmaksızın, ikâyet konusu tedbir veya işlemi düzeltir yahut bu tedbir veya işlemi kaldırır.

ikâyetçinin yetkili olmaması veya ikâyetin süresinden sonra yapılmış olması ya da haksız yahut yersiz görülmesi halinde kurulca ikâyetin reddine karar verilir. Bu halde kurulun kararını tutanak defterine yazması ve bu kararın başkanı ve üyeler tarafından imzalanması gerekir.

Kurul kararları salt çoğunlukla yani kurul başkanı ve üyelerinin yarısından fazlasının oylarının o karar üzerinde toplanmasıyla verilir. Oylarda eşitlik halinde başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

ikâyetin reddine ilişkin kararın bir örneği ikâyetçiye verilir (298/117).

ikâyetin süresi ve süresinden sonra yapılacak ikâyetin reddi

MADDE 60- ikâyet en geç, seçim sonuçlarını tespit eden tutanağın sandık kurulunca düzenlenmesi (yazılıp imzalanması) anına kadar sandık kuruluna ulaştırılmalıdır.

Tutanak imzalandıktan sonra yapılan sözlü ikâyetlerin veya verilen ikâyet dilekçelerinin sürenin geçmesi olması sebebiyle reddine karar verilir (298/127).

Sandık kurullarının kararlarına itiraz

MADDE 61- Bir ikâyetin reddine ilişkin sandık kurulu kararları ile seçim sonuçlarını gösteren tutanakların sandık kurullarınca düzenlenmesi içinlerine veya sandık kurullarının diğer kararlarına karşı itiraz olunabilir.

itirazda bulunabilecek olanlar, bu Genelge'nin 56'ncı maddesi gereince ikâyete yetkili olan kimselerdir.

itiraz edene alındığı bildirilmesi ve sandık kurullarının itirazı ilçe seçim kuruluna ulaştırılması

MADDE 62- itirazlar, sandık kurullarınca seçim sonuçlarını gösteren tutanağın düzenlenmesine kadar, sandık kurulu aracılığıyla sözlü veya dilekçe verilerek ileri sürülebilir.

Sözlü itiraz, sandık kurulunca gerekçesi ile birlikte özel bir tutanağa geçirilir. Bu tutanak; adı, soyadı ve adresi de yazılarak itiraz edene imza ettirilir; itiraz eden imza atamaz ise sol el başparmağı bastırılır.

Gerek sözlü, gerek yazılı itirazların ileri sürülmüş olduğu ve yapıldığı tarihi gösteren bir alındığı bildirilmesi itiraz edene verilir.

Sözlü itiraza ait tutanak veya itiraz dilekçesi ile itiraz eden tarafından bunlara eklenen deliller ve itiraza dair sandık kurulu kararı, itiraz eden veya güvenilir bir kimse eliyle sandık kurulunca derhal ilçe seçim kuruluna yollanır (298/71-4, 112-1, 128).

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No: 2023/1562

İtiraz üzerine verilecek karara sandık kurulunun uyma zorunluluğu

MADDE 63- İtiraz üzerine ilçe seçim kurulu başkanınca veya ilçe seçim kurulunca verilen karar ile sandık kurulunun bir işlemi veya tedbiri düzeltilirse veya sandık kurulunun kararı hükümsüz bırakılırsa, bu karar hemen sandık kuruluna bildirilir. Sandık kurulu bu karara uymak, başkanınca bir ifadeyle kararı olduğu gibi yerine getirmek zorundadır (298/127).

İkâyetin veya itirazın sandık işlemlerini durdurulmaması

MADDE 64- Sandık kurullarının kararlarına veya tutanakları düzenleme işlemlerine itiraz edilmiş veya hatta kurulların başkanlıkları veya başkanlıklarının işlemlerine yahut tedbirlerine karşı ikâyet edilmiş olması, oy vermeye ve her türlü seçim işlemlerinin devamına engel olmaz. Diğer bir ifadeyle herhangi bir itiraz veya ikâyet yokmuş gibi seçim işlemlerine sandık kurullarınca devam olunur (298/118).

Kararların bildirilmesi ve tebliği

MADDE 65- İtiraz üzerine kesin olmayarak verilen kararlar itiraz eden hazır ise sözlü bildirilir. Sözlü bildirmede, kararın bildirildiği gün ve saat tutanağa geçirilerek kendisine imza ettirilir. İsterse kararın bir örneği de verilir. İtiraz eden hazır değilse, seçim kurullarının bulunduğu belde veya şehirde muayyen bir yer gösterilmiş olması halinde, karar bu yere asılmak suretiyle tebliğ olunur.

Kurulların kesin olan kararları tebliğ olunmaz. Ancak, itiraz eden başkanın vurdurduğu takdirde, kendisine gösterilir ve isterse bir suret de verilir (298 /114).

MADDE 66- Bu Genelge Yüksek Seçim Kurulunun 19/12/2023 tarihli ve 2023/1562 sayılı Kararı ile kabul edilmiştir.